Nagyvárad, 1895. I. évfolyam 153. szám. Kedd, julius 2.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apácza-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség czimére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:
A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . 6 frt — kr.
Félévre . . 3 » — »
Negyedévre . 1 » 50 »
Egy hónapra — » 60 »

Helyben házhoz hordva:
Egész évre . 8 frt — kr.
Félévre . . 4 » — »
Negyedévre . 2 frt — kr.
Egy hónapra — » 80 »

Vidékre postán szállitva:
Egész évre 10 frt — kr.
Félévre . . 5 » — »
Negyedévre . 2 » 50 »
Egy hónapra 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr

A »Tiszántúl« olvasóihoz.

Küzdelmes, nehéz napokat élünk. Az álliberálizmus hamis jelszavakkal és erőszakkal megsemmisíteni, csirájában elfojtani igyekszik minden mozgalmat, mely a kath. vallás védelmére emelkedik fel, közben azonban engedi szabadon felburjánozni a szocziálizmust és radikálizmust, csakhogy a dinasztikus és konzervativ néppártot ezek segélyével lehetetlenné tegye és a forradalom talaját előkészitse.

*A **„Tiszántúl“** zászlójára a **katholikus szellem és irány jelszavai** vannak felirva.*

***A „Tiszántúl“** a legolcsóbb napilap az egész országban és mindamellett olyan tartalmas, hogy bármely vidéki lappal kiállja a versenyt. Ugy van szerkesztve, hogy a központi lapokat teljesen nélkülözheti az olvasó és mégis bő tájékozást nyer mindenről, ami az országban vagy a haza határán tul történik és feljegyzésre méltó.*

***Julius hó 1-től** kezdve uj előfizetést nyitunk és kérjük lapunk olvasóit és barátait, hogy a **„Tiszántúl“**-t minél szélesebb körben terjeszteni és ajánlani sziveskedjenek. Egyuttal jelentjük, hogy intézkedtünk az iránt is, hogy kiadóhivatalunk azon előfizetőinknek, kik fürdőre, vagy nyaralni mennek, a lapot a bejelentendő czim alatt pontosan expediálja.*

Kérjük az előfizetéseket mielőbb eszközölni, hogy a lap pontos szétküldése körül zavar elő ne fordulhasson.

Vidéki előfizetések legczélszerübben postán, utalványnyal eszközölhetők.

*

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre	6 frt.	—
Félévre	3 »	—
Negyedévre	1 »	50 kr.
Egy hónapra	—	60 »

Helyben házhoz kézbesitve:

Egész évre	8 frt.	—
Félévre	4 »	—
Negyedévre	2 »	—
Egy hónapra	—	80 kr.

Vidékre postán szállitva:

Egész évre	10 frt.	—
Félévre	5 »	—
Negyedévre	2 »	50 kr.
Egy hónapra	1 »	— »

A „Tiszántúl“
szerkesztősége és kiadóhivatala.

Nem sokára kitudódik.

Azt mondták annak idején, az a pár százezer forint, a melybe az állami anyakönyvek behozatala kerül, nem is pénz, ha azt a rendkivüli hasznot nézzük, melyben az ország ezen uj, de már rég óhajtott (?) intézmény életbeléptetésével részesülni fog.

Csinálják már, a pályázat az uj hivatalokra már ki van irva. A pályázati kérvények mázsaszámra érkeznek a kormányhoz, — a mi szintén egyik legszólóbb bizonyitéka annak, hogy mennyire epedtek már nálunk a polgári anyakönyvekért, (mérget mernénk rá venni, hogy ezt az argumentumot is elő fogják hozni) — tehát csak a kinevezés van hátra és megindulhat a dolgoknak uj rendje, mint a karika csapás.

Nos hát nem sokára ki fog sülni, hogy az a biztatás, hogy a polgári anyakönyvek legfeljebb 6—7 százezer forintba fognak kerülni, nem felel meg a valóságnak, mert épen ellenkezőleg milliókba fognak azok kerülni, mert a kik ezért a hivatalért folyamodnak, nem hajlandók azt valami csekélységért elvállalni, hanem csak annyiért, hogy abból családjukkal együtt megélhessenek és mert hátra van még a lelkesedő papság kárpótlása, melyet szintén ünnepélyesen megigértek, tehát ezt az igéretet is be kell váltani.

Hát hogyne áldoznánk szivesen milliókat azért, a mit eddig ingyen kaptunk, csakhogy elmondhassuk, ime nekünk is vannak már polgári anyakönyveink.

De mikor ezek a polgári anyakönyvek jobbak, sokkal jobbak, és megbizhatóbbak lesznek, mint az eddigiek, melyeket a papok vezettek!

Hát ebben is merünk kételkedni.

Az anyakönyvvezetés koránt sem olyan egyszerü dolog, mint — a milyennek látszik.

Ha valaki, hát a lelkész volt a leghivatottabb közeg az anyakönyvek pontos és lelkiismeretes vezetésére. Nem elég valamit bediktálni, hanem annak igaznak is kell lennie, az pedig a kinek diktálják, abban a helyzetben kell hogy legyen, hogy a bevezetendő adatok valóságáról még a bevezetés előtt tökéletesen meggyőződhessék. Az anyakönyvvezetőnek nemcsak bizonyos magasabb foku intelligenczával, hanem azonfölül teljes függetlenséggel, ember, személy-, hely- és tájismerettel kell birnia, hogy feladatát kifogástalanul betölthesse. Ezekkel a kellékekkel pedig épen a helybeli lelkészek birtak, még pedig oly mértékben, minővel a 100-dik polgári anyakönyvvezető sem fog birni.

Persze a suppositum az, hogy itt polgári — nem egyházi — hazasságról van szó. Minthogy pedig a lelkészek nem fognák a polgári házasságot anyakönyvezni, azért kellett polgári anyakönyvvezetőkről is gondoskodni. Csakhogy feledi, hogy ezentul a polgári házasságnak lesz ugyanazon joghatálya, minőnek eddig az egyházi házasságnak volt, igy tehát megint csak felmerülnek azok az aggályok, melyeket az anyakönyvek pontos vezetése körül táplálunk.

Valóságos circulus vicziozus pedig azt mondani, hogy a polgári házasság teszi szükségessé a polgári anyakönyvvezetőket. Mert hát minek kellett a polgári házasságot behozni, melyre csak azon elenyésző csekély számu embereknek lehetett szükségök, a kik egyházuk parancsait magokra nézve elviselhetetlen nyügnek tartották, ezek pedig bátran beérhették volna a szükségbeli polgári házassággal s nem kellett volna miattuk a drága polgári anyakönyvek költségeivel a lakosságnak azon tulnyomó többségét terhelni, mely a polgári házasság életbeléptetése után sem fogja elmulasztani, hogy házasságára az egyház áldását kérje.

A felekezetek tehát, hacsak létjogukról önként lemondani nem akarnak, ezentul is fognak anyakönyveket vezetni, ettől az állam el nem tilthatja őket; a felekezeti papok által vezetett anyakönyvek pedig oly adatokat is fognak tartal-

Lapunk mai száma 10 oldal.

242 287
5578

mazni, metyeket a polgári anyakönyvek sem nélkülözhetnek és igy meg fog történni, hogy kétség, zavar és pontatlanság esetében az állam fogja majd kölcsönkérni a felekezeti anyakönyveket, hogy azok alapján a maga anyakönyveit kiigazitsa, holott a felekezetek soha sem fognak hasonló helyzetbe jutni, mert az ő érdekök nem parancsolja ezentul, hogy saját igényükön kivül olyasféle adatokat is vegyenek be anyakönyveikbe, a mit csak az állami anyakönyvekből tudhatnak meg. Igy aztán még inkább nyilvánvaló lesz, millyen sürgős és általánosan érzett szükség volt a polgári anyakönyvek behozatala.

A valutareform.

A valuta szabályozásának fennakadását egy félhivatalos kommüniké következőképpen akarja részint szépitgetni, részint czáfolni:

»A Magyarországon, valamint Ausztriában előfordult kormányváltozások feltartóztatták ugyan némileg a valutaszabályozás keresztülvitelére vonatkozó tárgyalásokat, de arra az aggodalomra egyáltalán nincs ok, hogy a valutaszabályozás müve hosszabb időre elhalasztassék. A magyar kormány azon fáradozik, hogy a készpénzfizetések felvétele az 1897. évben megkezdhető legyen és e tekintetben az osztrák kormánynyal már rég meg is inditotta a tárgyalásokat.

E tárgyalásokkal kapcsolatban még egyéb fontos kérdésekről is tanácskozott a két pénzügyminiszter, többek közt a bankprivilégium kérdésének megoldása és az italmérési jog szabályozása felett.«

A néppárt ügyében.

Mindeddig a néppárt a rendelkezésére álló sajtóban leginkább elméleti és ideális irányban csinált propagandát.

Legujabban a Györött megjelenő *„Dunántuli Hirlap“* igen előkelő tollból származó, a politika gyakorlati következményeire is figyelemmel lévő czikket közlött.

Bár minden politikai párttól teljesen függetlenek vagyunk, mégis a néppárt iránti természetes rokonszenvből, egész terjedelmében adjuk e czikket.

*

A néppárti szervezkedés körül helyenkint téves irányzatok kezdenek feltünni, melyek ha tovább terjednek, s gyakorlatba vétetnek, az akczió megbénitására, sőt az alig megszülemlett párt szétbomlására fognak vezetni.

Az egyik azt mondja: nálunk a viszonyoknál fogva szó sem lehet néppárti jelölt megválasztásáról, tehát nem is alakitunk néppártot, nem lévén gyakorlati czélja; — a másik igy szól: nekünk már van jeles nemzeti, (vagy függetlenségi) párti követünk, kiknek az egyházpolitikában követett magatartása nem kifogásolható, azért itt nem szükséges a néppártot szervezni. *Mindakettő merőben elhibázott, politikátlan és következményeiben veszélyes okoskodás.*

Ugyanis kérdem, mi volt az indoka és czélja a néppárt proklamálásának? Nem egyes emberek szeszélye vagy szereplési viszketege, hanem egy általános politikai szükséglet; évtizedek fájdalmas tapasztalatain szerzett azon meggyőződés, hogy mig törvényhozásunkban minden árnyalat és minden felekezet feltalálja a maga nyilt harczosait; politikai pártjaink közt nincs egyetlenegy sem, mely a katholikus honpolgárok jogos érdekei iránt rokonszenvet, vagy legalább méltánylást tanusitott volna, jóllehet ama pártok a részünkről való támogatást nagyon is igénybe vették. Megtanultuk végre, a mit már kezdetben kelett volna tudnunk, hogy nem ér semmit más politikai pártok uszályába kapaszkodnunk, tőlük kegyelmet koldulnunk, s választásoknál olcsó igéreteket vennünk, hanem inkább saját erkölcsi és számszerinti hatalmunk teljes sulyával kell mint önálló független párt a választások porondján és az országház padjaiban megjelennünk. Ezt pedig csak ugy érhetjük el, ha mindegyikünk minden helyen teljesiti a maga kötelességét; ha a néppárt mindenütt, hol még vallást tisztelő nép honol, egyértelmüleg határoz és szervezkedik. Mint politikai párt annyi sulylyal fogunk birni, a hány szavazó polgárt és a hány képviselőt tudunk zászlónk alatt felmutatni.

Már most ebből kétségbevonhatatlanul következik, hogy a néppárt nem egyes vidékek, vagy választókerületek számára lett a székesfejérvári nagygyülésen proklamálva, s a budapesti értekezleten megalakitva, hanem általánosan az ország összes kerületeire; — továbbá hogy az nemcsak a közelebbi képviselőválasztások tartamára való, hanem minden későbbi eshetőségre fentartandó *állandó szervezet*, melynek hivatása: mindig nagyobb tért hóditva a keresztény ügy győzelmét előkésziteni. Mert az évtizedek mulasztásait nem lehet egy csapással helyrehozni s csak folytonos küzdelem, czéltudatos müködés által foglalhatjuk vissza a tért, melyet elvesztettünk.

Vegyünk példát németországi katholikus testvéreinktől. Ők megalakitották a czentrumpártot a széles birodalom minden kerületében hol katholikusok laknak; még az oly helyeken is hol határozottan kisebbségben voltak; sőt jelölteket is (u. m. Zahlkandidat) állitottak fel ezen helyeken avégre, hogy számbeli erejök nyilvánossá legyen. Windthost és társai nem a közvetlen sikert tartották szem előtt, hanem a jövőre számitottak és ahol leverettek az első szavazásban, győztek pár év mulva a másodikban. Végre ők nem szünteték be az agitácziót a választások után, nem eresztették szélnek hiveiket, hanem gyakori összejövetelekben, politikai szónoklatok, hirlapok stb. által ébren tartották befolyásolták a közvéleményt.

Igy kell nekünk is cselekednünk, ha czélhoz jutni akarunk. Minden erőt össze kell gyüjteni, minden embert a sikra kiállitani, nem pedig a kivül állókkal fraternizálni és paktálni. Ha a politikai eszély egynémely kerületben azt sugalja, hogy kipróbált érzeletü (rari nantes in gurgíte vasto!) nemzeti vagy Ugron-párti jelölt felállitásába belenyugodjunk — a czentrumpárt is elkövetett ilyest — ám legyen! de mindenkor pártérdekeink gondos szemmeltartásával. Kalapot emelek egy Károlyi Sándor gróf, egy Nagy István jelleme és érdemei előtt; most is készséggel reájuk szavaznék, *de kitüntetni kivánnám azt, hogy a néppárt választja meg őket*, s az eszterházai és lövői kerület nem nemzeti, *hanem néppárti kerület*.

Másképen áll a dolog a csornai kerületben, hol uj jelöltnek a felállitására van szükség. Itt nem látom be okát, miért kelljen előre letenni, vagy egy ismeretlen nemzeti-párt nagyság előtt prezentálni a fegyvert.

Valóban nincs okunk a polgári házasságot előmozditani nemzeti pártnak ilyen előzékenységgel kedveskedni. Aztán fontoljuk meg azt is, hogy a fuzió még mindig kisért, s ennek következtében megeshetik rövid idő alatt, hogy a csornaiak nemzetipárti uj képviselőjét magasabb regiókba elragadja a szabadelvü áramlat. Mig ellenben, ha előbb minden községben megalakitanák a néppártot, s aztán elő állva azt mondhatnánk: ennyien vagyuuk és ezt követeljük — egészen megváltoznék a helyzet.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Valéria.

— A »Tiszántúl« eredeti tárczája. —

Irta: **Bajday Béla.**

»Ha keddig nem fizeti ki a lakbért, kénytelen leszek más eszközökhöz nyulni« — mondá haragosan házigazdám egy csütörtök este s én hosszu orral léptem szobámba, szomoruan tekintettem körül alig 2 hónapos otthonomban, melyet most el kellett hagynom. Mit volt, mit tennem, összecsomagoltam könyveimet s ruháimat és elindultam uj szállást keresni. Egy jogásztársam megállitott az utczán s miután elhitettem vele, hogy eddigi lakomat nem találom eléggé kényelmesnek s most ezért megválok tőle, elindultunk egy általa ajánlott lakást megnézni.

Hamar odaértünk. A földszintes udvari szoba igen megtetszett nekem, nem is volt nagyon drága: elég az hozzá, én másnap már megtartottam installácziómat uj lakásomba két hordár kiséretében, kik holmimat hozták. Gyorsan elrendezkedtem. A kályha nem füstölt, az ablak résein nem süvitett be a szél, a tetőről nem csurgott szobámba az esővíz, mint előbbi otthonomban; de főleg a házigazda, is igen szives, derék ember volt.

— Épen ágyban voltam már s álom nehezité szempilláimat, midőn hirtelen hangok verik el szemeimről az álmot, Mi ez? Felültem ágyamban és hallgatóztam. Világosan lehetett hallani a deszkafalon át a szomszéd szobából:

»Ne is ellenezd; Valériának még ez éjjel meg kell halnia! Még ez éjjel!« mondá egy dörgő bariton hang, mire egy élénk tenor felelt:

De hisz oly fiatal még, s oly szép reményeket lehet hozzá füzni! De, legyen meg akaratod. Szegény Valéria!«

»Rajta, végezzük dolgunkat! előre! mondá a baritonhang s erre csendes lett minden.

»Ezer kartács és bomba; milliom durranós petárda!! Hisz ez gyilkosság, jogtiprás, gonoszság, merénylet!!« — mondám magamban s villámgyorsan kiugrottam ágyamból és csupán jogász-kardomat kötvén oldalamra, kiléptem szobámból. A folyóson csendes volt minden, csakis »lebke szellő lebegtette« hófehér kosztümomat. De ezzel én nem törődtem most! Egy gyilkosságot voltam megakadályozandó s a nagy izgalomban arra nem is gondoltam, hogy előbb teljesen fel kellene öltöznöm, mielőtt látogatásra indulnék. Folyton e szavak csengtek fülemben: »végezzük dolgunkat.« »No-hát — gondolám — én is végzem dolgomat s kardomra esküszöm, megmentem azt az ismeretlen Valériát! Hadd legyen egy oly tettem is, mely által érdemes utódává lehetnék ükeimnek.«

A szomszédszoba ajtaja résein gyér lámpafény áramlott ki. »Itt vannak!« — gondolám s éktelenül kezdtem kézzel-lábbal s kardommal dörömbölni az ajtón. Emellett bekiáltottam s hogy a hatás teljes legyen, kardommal is csörögtem:

»Adjátok meg magatokat, gyilkosok!! Nyissatok ajtót! Parancsolom a törvény nevében.«

»Az ajtó, nincs bezárva« — hangzék az ismert basszushang belülről. Én felszakitottam azt s elszántan léptem be egy alacsony kis szobába, melyből két fiatal ember bámult rám s előttük irások hevertek. Fegyvernek, tőrnek, vérnek, Valériának semmi nyoma. »Mily ügyesen rejtettek el mindent — gondolám — de rajtam ki nem fognak.

A két fiatal ember bámulva kérdé, mi a a kivánságom?

»Ne szimuláljatok, gyilkosok!» rivalltam rájuk »Adjátok meg magatokat, különben — s kardomra mutattam. Erre a szőke kis tenorista igy szólt:

»Nemde ön a szomszéd szoba lakója? Uram, bocsánat, hogy álmában zavartuk.»

Nem álomról van szó — mondám — hanem nemtelen nő gyilkolásról. Azért Istennél a bocsánat, a kegyelem; földön, a törvény előtt az itélet!!« E szavaimra azok óriási kaczajban törtek ki. A hasukat tartották, úgy nevettek. Én azonban nem jöttem zavarba; tudtam, hogy ez csak ámitás. Végre az egyik igy szólt:

»De mi a kivánsága uram? Hisz mi nem értjük. S minek köszönhetjük, hogy ily szokatlan időben szerencséltet?«

Én kardomhoz kapva, katonás állásba vágtam magam, emelt fővel, előrelátva a roppant következményeket, mennydörgő hangon odarivalgtam:

»Valéria«! — s összeránczolt homlokkal büszkén lestem a hatást; vártam, mikor borulnak térdre előttem, kegyelemért esdve, midőn megtudják, hogy nyomára jöttem tervöknek. Szavaim azonban épen ellenkező hatást

De akkor nem kell sajnálni egy kis fáradtságot, sem a néppárt ellen felinditott hajszától megijedni; sőt még egy kis »elkeseredést és czivódást« is el kell viselni, ha csak ugy nem akarunk tenni, mint a czigány, a ki igy szólt: »Kapitány uram! muttassa meg nekem melyik az én ellenségem, hogy kiegyezzem vele, mert én békés természetü ember vagyok s veszekedni nem akarok.« Az ily katonákkal aztán nem lehet babérokat aratni.

Gyarló védekezés azt mondani: mi nem vagyunk a néppárt ellenségei! Nem vagytok ellenségei, de éppen azoknak a kedvére tesztek, mikor vonakodtok kitüzni a zászlaját. Ime mily nagy lett az öröm Izraelben, s mint kürtülik mindenfelé lapjai: hogy Sopronmegyében nem kell a néppárt senkinek! Ellenségeink jobban felismerik a dolog horderejét, tudván, hogy a hol a néppártot nem szervezik, ott nem is létezik; mert ha valahol, ugy a politikában van helye azon axiomának: Quod non apperet, non est.

Ennélfogva nem dicsérhetjük eléggé azon néhány lelkes ügytársainknak helyes politikai érzését, kik az eszterházai kerületben szintugy, mint a lövőibe, forma szerint lábra állitották a néppártot, noha van már jelöltjük. Azokat pedig kik ezt még nem teljesitették, sürgetőleg kérjük hogy félreétéve minden álokokat és mellékes tekinteteket, haladék nélkül alakitsák meg a néppártot. Az erre szóló nyomtatványokat legközelebb szétküldi a központi iroda.

Éljen a néppárt! *S. P.*

Biharvármegye közügyei.

Közigazgatási bizottsági ülés.

— 1895. julius 1. —

Biharvármegye közigazgatási bizottsága tegnap délelőtt 10 órakor kezdődőleg tartotta meg rendes havi ülését a vármegyeház kistermében.

Jelen voltak:

Dr. Beőthy László főispán elnöklete alatt Szunyogh Péter alispán, Papp János főjegyző, Tóth Dezső tiszti főügyész, Ferdényi Kálmán árvaszéki elnök, dr. Popovits Gy. helyettestisztifőorvos, Sipos Orbán kir. tanfelügyelő, Papp Miklós pénzügyigazgató, Gyurkovits Kornél kir. főmérnök, dr. Bulyovszky József kir. ügyész, id. Gálbory Sámuel, ifj. Tisza Kálmán, Szász Ágoston, Balázsházy Bertalan, Markovits Kálmán, Örley Kálmán, Ertsey Géza, Hegyesi Márton, Szabó József és alispáni előadókként: Lovassy Andor, dr. Beőthy Pál és Keszthelyi Zoltán aljegyzők.

Az uj és a régi pénzügyigazgató.

Az ülés megnyitása után s mielőtt a tárgyalást megkezdették volna, Beőthy László főispán bemutatta a közigazgatási bizottságnak Papp Miklós ujonnan kinevezett pénzügyigazgatót s felszólitotta illetve figyelmeztette őt, hogy eljárása közben ragaszkodjék a törvények rendelkezéseihez, azonban az adott viszonyok figyelembe vétele mellett méltányos is legyen. Ezután megemlékezett Mallász József volt pénzügyigazgatóról is, kinek e vármegye területén kifejtett dicséretre méltó eljárásának viszonzásául inditványozta, hogy a közigazgatási bizottság jegyzőkönyvileg adjon kifejezést elismerésének s erről Mallász Józsefet is jegyzőkönyvi kivonaton értesitse.

Első helyen a főtisztviselők rendes havi jelentései olvastattak fel:

Az alispáni jelentés

szerint a földmivelésügyi miniszter a sertés vész miatt a sertés vásárok megtartását ugy Nagyvárad városra, mint a vármegye egész területére betiltotta, azonban intézkedést tettek az iránt, hogy a fogyasztási czélokra szánt sertések eladhatók s rendeltetési helyükre szállithatók legyenek. Időközileg kétrendbeli felterjesztés is intéztetett a miniszterhez a zárlat feloldása iránt, de onnan azon válasz érkezett, hogy ez időszerint a kérelem sem teljesithető.

Az időjárás az elmult junius hónapban meleg volt, gyakori esőzésekkel. — A hőmérsék maximumát 21-én 34 czels. fokkal, minimumát pedig 17-én 11 czels. fokkal érte el.

A közegészségügyi állapot kedvezőbb volt, mint az előző hónapban. A hivatalos orvosok 2790 beteget gyógykezeltek s igy 628-al kevesebbet, mint májusban.

Uralkodó kórként, mind a 17 járásban az emésztő és légző szervi bántalmak fordultak elő tulnyomó arányban, ezeken kivül a váltóláz is okozott tömegesebb megbetegüléseket.

A heveny fertőző kórok közül:

1. A roncsoló toroklob 3 járás 10 községben fordult elő járványosan. Ujabb megbetegülés 56 esetben jött elő, gyógyult 25, meghalt 17, ápolás alatt maradt 14.

2. Kanyaró 4 járás 12 községében jött elő összesen 223 esetben, — gyógyult 157, meghalt 1, ápolás alatt maradt 65.

3. Hökhurut egy községben lépett fel 48 esetben, gyógyult 19, nem halt meg egy sem, ápolás alatt maradt 29.

4. Hasi hagymáz csak egy esetben fordult elő, s a beteg ápolás alatt áll.

Rendőri boncolat eszközöltetett 10. esetben, ezek közül öngyilkos volt 2; baleset által kimult 6, természetes, de rendkivüli halállal kimult 3.

A kir. ügyész jelentése

szerint a helybeli kir. törvényszéki fogházban junius hónapban a legmagasabb létszám 180 volt. — A hónap végén letartóztatva maradt 153 férfi és 30 nő.

A pénzügyigazgató jelentése

szerint Papp Miklós pénzügyigazgató, az igazgatóság vezetését f. évi junius hó 29-én átvette, s ezen első alkalmat felhasználja arra, hogy kiemelje mikép a közigazgatási ügyek ellátásában legnehezebb és legkényesebb helyzete van a közigazgatás pénzügyi ágazatában működő tisztviselőnek, mert mig egyfelől a törvényekben gyökerező adónemek kivetése és beszedése körüli eljárás megköveteli, miszerint a kincstárnak előirányzott jövedelme, részére biztositassék, addig másfelől, az adózó közönség is megkivánja, hogy érdekei szem előtt tartassanak és az ebbeli eljárás vele szemben kiméletes legyen.

A pénzügyi tisztviselőnek ezen kényes helyzetéből kifolyólag nem egy esetben vádolják az eljáró hatósági hivatal-közeget a szentesitett törvények végrehajtása körüli eljárás miatt, szivtelenséggel és kérlelhetlen szigorral és nincs tudatában annak, hogy a pénzügyi tisztviselő akkor, a midőn a törvény utasitását és rendeleteket hajtja végre, csak hivatalszerü kötelességét teljesiti, amire őt, hivatalos esküje kötelezi.

Mind a mellett részéről igyekezni fog, hogy a törvény merev határozmányait az adott viszonyok és körülmények figyelembe vételével és méltánylásával, mind az állam-kincstár, mind pedig az adózó polgárságnak érdekeivel lehetőleg kiegyeztethesse; hogy pedig ezt, valamint állásából kifolyó müködését kellő sikerrel elérhesse, okvetlenül szüksége van a vármegyei kormányzat élén álló főispán és alispán uraknak, valamint a közigazgatási bizottság szives támogatására, amiért is tisztelettel kéri, hogy nehéz feladata teljesitésében hathatós támogatásban részesiteni sziveskedjenek.

A személyes ügyekre nézve bejelenti, hogy Mallász József pénzügyi tanácsos volt helyettes pénzügyigazgató, trencséni pénzügyigazgatóvá kineveztetett, — továbbá Drahatuszky Rezső aradi pénzügyigazgató helyettes Nagyváradra áthelyeztetett, Végül hogy Gaszner Károly élesdi adótárnok a h.-szoboszlói adóhivatalhoz áthelyeztetett s Laskó István nagyszalontai ellenőr a rékási adóhivatalhoz adópénztárnokká neveztetett ki.

Május hónapban a vármegye területén befolyt:

egyenes adó	183.369 frt	14½	kr.
hadmentességi dij . .	229 „	33	„
jogilleték	49.471 „	86	„
fogyasztási és italadó .	177.823 „	38	„
dohány eladás	110.486 „	65½	„
bélyegjövedék	26.053 „	03	„

Ideiglenes házadó mentesség junius hónapban 11 esetben engedélyeztetett.

Ministeri leiratok.

Az erdőőri szakiskolába való felvétel tárgyában kibocsátott földmivelésügyi miniszteri hirdetmény közhirré tétel végett a járási főszolgabirókkal közöltetett.

Szunyogd község határában levő Ivánka féle vizi malom igazolása ügyében kelt miniszteri határozat az érdekeltekkel közöltetett.

A tengerinek vasuton való szállitásánál 30% dij kedvezményt biztositó kereskedelemügyi miniszteri leirat, közhirré tétetni rendeltetett.

Több segédjegyzői s egyszersmind állami anyakönyvvezetői állás szervezését sürgető belügyminiszteri leirat a vármegye alispánjának adatott ki.

A beéli izr. hitközség alapszabályait észrevételező vallás és közoktatásügyi miniszteri leirat a főszolgabirónak kiadatott.

A révi állami iskolánál a hitoktatók évi díját 80—80 frtban megállapitó vallás és közoktatásügyi miniszteri leirat tudomásul vétetett.

A vallás és közoktatásügyi miniszter leirata alapján a járási főszolgabirók és előljárók utasittattak, hogy a népoktatásra vonatkozó statisztikai adatokat, a kir. tanfelügyelőhöz pontosan szolgáltassák be.

Az ócska gőzkazánok elárusitása tárgyában kiadott kereskedelemügyi miniszteri rendelet — közhirré tétetni rendeltetett.

A belügyminiszter leiratához képest B.-Diószeg községtől az önálló árvapénztári kezelési jog megvonatott, s elrendeltetett, hogy az eddig önállóan kezelt értékek, a központi gyámpénztárba számoltassanak át.

Tudomásul vétetett, hogy a pénzügyminiszter Mundra Pál karasszoi lakos terhéről 162 frt 36 kr. adó tartozást, leiratni rendelt.

Folyó ügyek.

Déry János nagyváradi lakos, hajói vizügyében, a prém. rend prépostjának fellebbezése folytán, kérvényező utasittatott, hogy a parti birtokosokat hitelt érdemlőleg jegyeztesse be a bemutatott helyszinrajzon.

A törvényhatósági utakon levő mütárgyak javitása és ujraépitése tekintetéből megtartott árlejtés, mely szerint a munkálatokra Incze Lajos 6¹/₁₀% árleengedéssel tett legelőnyősebb ajánlatot megerősittetett.

Zsák Károly vaskóhi lakos épitkezési ügyében, a község határozata feloldatott.

Az állami anyakönyvvezetői teendőkre kijelölt egyének közt időközileg bekövetkezett változásokról, a belügyminiszterhez jelentés tétetett.

Diósi Bernát b.-ujfalui lakosnak, az ottani izr. hitközség épitkezései s illetve kölcsön ügyében beadott felebbezése — elutasittatott.

értek el. A két ifju most már nem tudott nevettében hová lenni. Én zavarba jöttem s idegesen tekintettem végig hiányos öltözetemen, s kardomon, melynek vége a nagy handabandázás közt tokostul meggörbült.

A baszista azonban mellém lépett: »Üljön le mellém, uram« — mondá s mi felvilágositjuk!«

Leültem az elémtolt székre, miután gondosan megvizsgáltam, nincsen-e elektromos billentyü alkalmazva az ülésre, melynek megnyomása a villanyszikrát valamely, a szék alá rejtett petárdába dobhatja.

Erre a fiatal ember beszélni kezdett. Nyugodtan mondta el, hogy ők szegény regényirók s mivel nappal hivatalban vannak, az éj egy részét forditják agy-rémszüleményeik leirására. A szőke ifju dolga mindig a házasságkötések, gyermekszületések, meglepetések, mulatságok, — a másiké az elválás, hűtlenség, öngyilkosság, halál beleszövése a regénybe. Minden kötetben felcserélik szerepüket, Most épen a baszista lett »halálmadárrá« s a regény hősnőjét, Valériát minden áron meg akarta ölni — a regényben. Társa ellenben Valériát csodadolgok véghezvitelére szánta s igy halálát ellenezte. Innen lett a patália s innen az, hogy most bizonyos oknál fogva én a föld alá szerettem volna sülyedni.

Teljesen meg voltam semmisülve. De a fiúk igen barátságosak voltak, megvigasztaltak s kényszeritésükre még ott is kellett maradnom az éjjel. Ettől kezdve jó barátok lettünk. Felajánlottam tehetségeimet s igy magam is segitettem Valériát — kivégezni.

Leitner Mór sárándi lakos felebbezésének a nyomásos gazdálkodás ügyében hozott birtokossági határozat megváltoztatásával — hely adatott.

A nagyváradi lat. szert. káptalan Ősi és Iklód pusztáira tervezett lóvonatu iparvasut közigazgatási bejárásáról felvett jegyzőkönyv, engedélyezés czéljából a kereskedelemügyi miniszterhez felterjesztetett.

Köszvényes község volt urbéres lakosainak, a nagyváradi gör. kath. püspökségi uradalom ellen legeltetési ügyben beadott kérvénye — elutasittatott.

Matyika Gligor és társai remetei lakosoknak telepedési díj ügyében beadott felebbezése — elutasittatott.

Tőkés Vincze margittai lakosnak a margitta-előljáróságot sértő kifejezéseket tartalmazó panasz kérvénye a bünvádi eljárás megindítása czéljából a kir. ügyészséghez áttétetett.

Kivételes nősülések.

Ellenes János petegi, Fazekas Imre árpádi, Kakas András mezőgyáni és Dán Miron s.-petrászi lakosok kivételes nősülés iránti kérvényei, pártoló vélemény mellett a honvédelmi miniszterhez felterjesztettek.

Több apróbb ügy elintézése után a gyülés véget ért.

NAPTÁR.

— Julius 2. —

Kedd, Róm. kath. Sarlós Boldogasszony. Prot. Sarlós B. A. Gör. kel. junius 20. Method. Izr. Thamus 10.

Nap kél 3 óra 57 p., nyug. 7 óra 38 p. Hold kelte 3 óra 50 p. nyug. reggel.

Julius 3. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara teljes ülése d. u. 3 órakor saját helyiségében.
„ **4.** Nagyvárad város közigazgatási bizottságának ülése d. u. 3 órakor.
„ **4.** A biharmegyei népnevelési egyesület választmányi ülése d. u. 5 órakor.
„ **6.** A nagyváradi ker. ifjak körének táncvigalma a Polgári lövölde helyiségében.
„ **7.** A »Szigligeti társaság« matinéeja N.-Szalontán.
„ **11.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának ülése d. u. 3 órakor.
„ **13.** A 48-as népkör táncmulatsága a Rhédey-kertben.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:
Kiss Dávid kereskedése **Fő-utcza,**
Sonnenwirth-féle bazárban **Fő-utcza,**
Kádár és Kiss czégnél **Kishid-fő,**
Kutasi D, papirkereskedésében **Uri-utcza,**
Pauker Dániel papirkereskedésében **Kis-piacz,**
Reich Sándor vegyeskereskedésében **Szent-János-utcza,**
Mezey János füszerkereskedésében **Körös-utcza.**
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utcza.
Frankl Mari tőzsde és hirlapelárusitó Kereskedelmi csarnok palota, Nagypiacz.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtatnak.

* **Tisztelgések a bibornoknál**. Vasárnap Schlauch Lőrincz bibornoknál a közelebb lefolyt ünnepek alkalmából számosan tisztelegtek, köztük dr. Beöthy László, Biharvármegye és Nagyvárad város főispánja. A tisztelgők sorában volt egy küldöttség is, melyet a németutczai apácza zárda főnöknője vezetett a főpap elé. Nyolczan jelentek meg azok közül, akik az idén oklevelet nyertek a bibornok által létesitett és fenntartott ovónő-képezdében. Azért jelentek meg, hogy megköszönjék az egyházfejedelemnek azt a nagylelkü jótékonyságát, mely lehetővé tette, hogy már a most zárult iskolai év végén is negyven leányka jutott olyan képesitéshez, mely biztositja számukra a tisztességes megélhetést. A küldöttség szónoka Tóth Gizella kisasszony volt. A bibornok a küldöttséget rendkivül szivesen fogadta.

* **Sarlós Boldogasszony.** Peng már a sarló, suhog a kasza, munkás aratók keze alatt rendre dől a gabona, serény marokverő leányok haladnak a kaszások nyomában, kévébe kötik, keresztbe rakják vagy vontatóba hordják össze az Isten áldását. A láthatár szélén csalóka módon enyeleg a szeszélyes délibáb, s az aratók ajkáról felharsan a vidám nóta. A gazdasági életben ezen legfontosabb időszak kezdetén tartja a kath. anyaszentegyház Boldogasszonynak egyik ünnepét, mely az időszaktól, melybe esik Sarlós nevet nyert. Ez ünnep különben annak az emlékezetére szolgál, midőn Szüz Mária rokonához, Erzsébethez sietett, hogy tudassa vele az örömhirt, hogy az Ige testté lett. E nap különben ünnep jeleggel nem bir, dolgozni szabad, azért piros betü nem jelöli a naptárban.

* **A rendörség államositásának előjele.** A belügyminiszter körrendeletileg hivta fel a törvényhatósági joggal felruházott városokat, hogy mutassák ki mily összeget fordítanak évenkint a városi rendőrség fentartására. A miniszter rövid 15 napot tüzött ki a jelentés megtételére, a miből az következtethető, hogy még az uj választások előtt szándékozik az államositást eszközölni.

* **A biharfüredi élet.** Levelezőnk irja, hogy Biharfüreden a fürdőévad már megnyilt; a vendégek napról-napra mindinkább gyülekeznek és meglehetős élénkség uralkodik e kedves nyaraló-telepen. Az időjárás is igen kedvező. Gyönyörü szép, meleg napok járnak, melyek a közönségnek bő alkalmat nyujtanak arra, hogy az uj séta-utakat, mik a környéknek eddig még nem ismert szépségeit tárják fel, tetszése szerint élvezhesse, s a legkellemesebb kirándulásokban találjon szórakozást.

* **Tüz a huszárkaszárnyában.** Tegnap délután négy és öt óra között félreverték a harangokat. A tüzoltók harsogó trombitaszó mellett vágtattak ki a nagyváradi huszárkaszárnyába, ahol ismét egyik istálló padlásán keletkezett tüz adott egy kis munkát a tegnap beállott kánikullaszerü forróságban. A gyorsan alkalmazott segélynek és a vizvezetékhez beszerzett kitünő készüléknek lehet tulajdonitani, hogy csak egy tetőrész égett le. A tüznél megjelent tüzoltókat Mezey Mihály főparancsnok vezényelte Sarkadi József és Gyagyovszky Károly segédkezése mellett. A rendőrség is teljes számban vonult ki; ott voltak a városi tisztviselők majd mindnyájan és még nagyobb számban a kiváncsi közönség, mely azonban csak a keritésen kivül nézte a tüzoltók és huszárok mentő munkálatait. A tüz keletkezése valószinüleg onnan ered, hogy valamelyik huszár pipával ment a szénapadlásra. A hivatalos vizsgálatot a rendőrség a kaszárnya parancsnokságával együttesen fogja megtartani. A kár biztositva volt.

* **Szàzhatvankilencz éves fegyver.** Több mint másfélszázados fegyver van Schmutzler János műórás birtokában. A fegyver annyiban érdekes és értékes is, miután rajta a csőtövén ezen szavak olvashatók: Balfelől* Es puibel * jobbfelől * En Madrid * közepén egy † kereszt és mellette Anno de 1726* aranybevésett betükkel, feljebb az agyon félkörben »Csákberény« felirat, s alatta kilencz águ grófi korona czimerrel szintén aranynyal bevésve. A fegyver különben kapszlis. Igazán érdemes a megtekintésre és a tulajdonossa szivesen áll az érdeklődőknek rendelkezésére.

* **A Sz. László-nyomda magas vendége.** A bibornok Nogelly István cz. kanonok kiséretében tegnap d. u. megtekintette a r. k. tanitóképezde nagykut-utczai uj helyiségét, honnan hazamenet betért a sz. László nyomdába is. A nyomda felszerelése, müködése, a személyzet száma és müködés köre iránt a legnagyobb érdeklődést tanusitotta, sőt a személyzet tagjai közül többeket megszólitással is kitüntetett. A látogatás végén a nyomdavezetőnek magyarázatát megköszönve, a látottak fölött megelégedését nyilvánitotta.

* **Félix gyógyfürdő.** Emlitettük, hogy a jászóvári premontrei kanonokrend tulajdonát képező Félix fürdőnek »gyógyfürdői« jelleggel leendő felruházásáért folyamodott jászóvári prépost. — Tegnap érkezett meg e tárgyban a belügyminiszteri rendelet a vármegye alispánjához és miután ezen fürdő mindazon kellékekkel rendelkezik, melyeket az 1876. évi XIV. t. cz. a gyógyfürdőktől megkiván, a gyógyfürdői jelleget a miniszter megadta a a Félixnek.

* **A mozdony nyomorékja.** Szombaton reggel borzalmas szerencsétlenség történt a nagyváradi pályaudvaron. Egyik mozdony járatása közben Nagy Sámuel vasuti őr hat éves Ida nevü leánykája át akart futni a gép előtt, mi közben elbukott és a mozdony a szerencsétlen gyermek jobb karját összeroncsolta. Az elájult gyermeket azonnal a biharmegyei közkórházba szállitották, ahol gyors orvosi segélyben részesült. A rendőrség megejtette a vizsgálatot, hogy kit terhel a vétkes gondatlanság és a nyomozás eredményéhez képest fog jelentést tenni a kir. ügyészségnél.

* **A szerelmi zàlog zàlogban.** K. Zsuzsánna bár 30 éves, de azért szemre való, takaros menyecske. T. I. osztotta is ezt a nézetet és udvarolt a szép asszonynak kegyetlenül. Udvarlás közben azonban emlékül, szerelmi zálogul magával vitte a czukros asszonykának fülbevalóit és mulatozás közben zálogba tette. A fiatal, alig tizenkilencz éves gyermekember bünbánólag beismerte tettét és a harmincz éves asszony pedig nem kivánta az udvarló megbüntetését, csak a szerelmi zálog előkeritéséhez ragaszkodott. — Minek is van szerelem a világon?!

* **Tengeri kigyó No. II.** Egyik legfontosabb s legsürgősebb megvalósitásra váró kérdése a városnak kerül ismét a törvényhatóság zöld asztalára: a lófogatu vasut ügye. Rozvány Pál aradi mérnök ugyanis tegnap nyujtotta be az erre vonatkozó terveket és müszaki leirásokat, valamint a szerződés tervezetét is amely szerint motoros (petroleum, benzingáz, vagy villamos erő által hajtott) kocsikkal felszerelt közuti vasutat szándékozik 42 évi használatra épiteni. Ez idő elteltével a város tulajdonába menne át a vasut felszereléseivel Beadványában kijelenti azonban, hogy a nagy piacztértől a bányasor végéig terjedő résztől bizonytalan időre eláll, a Kolozsvári-utczai vonalat pedig csak a Templomtérig vezeti, mert azontul az utcza szük, de meg a közuti vasut a személyszállitásra ugyis kötelezhető, tehát nem akar neki konkurrenciát csinálni.

* **Vàros fizess!** A pénzügyi közigazgatási bíróság a közig. bizottság határozatának megváltoztatásával kimondotta, hogy Nagyvárad városa a vásárvámjog gyakorlásából eredő jövedelme járadék adó tárgyát képezi: ennélfogva a közig. bizottságot az adómérvének számszerü megállapitására utasitotta. Mert — ugymond a határozat — »a vásárvámjogból származó jövedelem adótárgyát csak akkor nem képezné, ha a város ezt nem magánjogi jogczimen, hanem kormányhatósági kivételes engedély alapján gyakorolná, mely esetben az ebből származó jövedelem nem magánjogi, hanem közadó természetével biró, tehát közjövedelmet képezne és mely elven mit sem változtat ezen jognak házilag, illetve bérlő által való kezelésének ténye.« Mégis csak különös álláspont ez, mivel a jövedelem mindkét esetben, akár magánjogi czimen, akár kormányhatósági ideiglenes engedély alapján gyakoroltatik, ugyanazon közczélokra fordítandó a bevétel; de meg a vásárvám mérvét a miniszter állapitja meg, tehát végeredményében mégis kormányhatósági engedély szolgál a vámszedés alapjául. Dehát mameluknak lenni szép és dicső dolog!

Halàlozások. Stern Jakab nagyváradi előkelő polgár, hajdumegyei földbirtokos, megyebizottsági tag tegnap tüdőgyuladás következtében elhalt. A derék férfiu halála városszerte mély részvétet keltett. A boldogultat búbamerült családján kivül nagyszámu rokonság gyászolja. Gyászjelentése a következő:

Özv. Stern Jakabné, szül. Guttmann Betti úgy a maga, mint gyermekei: Irma, férje Kovács Ákos s leányuk Erzsike, Miklós, Margit, férje Groedel Bernát s leányuk Dóra, Paula, Cornél, valamint számos rokonság nevében fájdalomdúlt szivvel je-

Folytatás a mellékleten.

lenti felejthetlen jó férjének, a legjobb apának, nagyapának s rokonnak Stern Jakab, Hajdumegye bizottsági tagjának 30 évi boldog házasság után, életének 62-ik évében, rövid szenvedés után, folyó évi julius hó 1-én reggeli 9 órakor kiskabai birtokán történt gyászos elhunytát. A drága halott földi maradványai Nagyváradra szállittatnak, hol a Nagy-Teleki-utczai lakásáról folyó hó 2-án, d. u. 5 órakor fognak az izr. sirkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre a jóbarátok és rokonok tisztelettel meghivatnak. — Áldás és béke hamvaira!

A Csatári plébánost Szuchánek Antalt nagy csapás érte. Nővére: özvegy Zvonek Jánosné született Szuchánek Franciska junius hó 30-án reggel 5 órakor 57 éves korában, a halotti szentségek ájtatos felvételével 8 napi szenvedés után az Urban elhunyt. Temetése julius 1-én délután 4 órakor ment végbe nagy reszvét mellett. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* A **bünös emberiségért imádkozik.** Derék öreg ember; hosszu fehér szakállát simogatja azalatt, mig imádkozik hangosan, jámborságra intve a templomba sereglett hivőket. Belme László uram, ne zavarja kend az istentiszteletet, mert ki fogják utasitani — igy figyelmezteti majd az egyik, majd a másik szomszédja, de Belme László nem hall semmit, nem lát semmit, csak egy gondolat tartja lekötve, hogy ő a bünös emberiségre az Isten áldását kéri. Vasárnap oly nagy mértékben zavarta meg az istentiszteletet az öreg ember, hogy a rendőrség kénytelen volt kivezetni a templomból.

* **Hidverési gyakorlat.** Holnap reggel 8 órakor a füzesen a Róth-féle fatelepen a helyben állomásozó tüzér- és huszárezred próbahidverési gyakorlatot tart, melyet az utász ezred részéről Sey főhadnagy, a tüzérezred részéről Balogh főhadnagy fog vezetni. A gyakorlat legalább is 8 órát vesz igénybe. A kész hidon az egész huszár és tüzér ezred átvonul, mely után a hidat lebontják, de pénteken ujra felépitik. Az egész gyakorlati müveletet Pokornyi Hermann altábornagy jelenlétében fog történni.

* **Ajándék a régészeti egyletnek.** Megyénk egyik nagy birtokosa, berettyó-ujfalui Tardy Sándor ur, ki a biharmegyei és nagyváradi régészeti egyletet alapittatása óta ismételve nemcsak becses adományaival gazdagitotta, de ásatások foganatositása körül közremüködött, s áldozatot hozott, legujabban ismét 1 darab 32 czm. hosszu kövesült Mamuth fogat, 2 drb állati lábszáresontot, 1 drb vörös réz öntő rögöt, 1 drb 7 és fél czm. külátmérőjü öntött még munkálatlan vörösréz lapos karikát, 1 drb ezüst 1570. évbeli veretü ép példányu szász fejedelemségi érmet, 4 drb Egyptom-Phoeniciai tarka üveggyöngyöt, továbbá Sz. Szilágyi János által »Természeti Törvény Tudomány« (Jus Naturae) czimen irt és M.-Szigeten 1813. évbe nyomtatásban megjelent müvét, végre Kotzebne Ágoston által »Burgundi Gróf« czimen irt és 1797-be Kassán nyomtatásban megjelent ép szindarabját Közepesy Gyula régészeti egyleti választmányi tag kezéhez az ez által leendő beszolgáltatás végett átadott. Amennyire szép és dicsérendő cselekedet ez egyrészt, annyira óhajtandó másrészt, mikép ne csak birtokosaink, de mindazok, kiknek kezére régészeti tárgyak kerülnek, avagy lelhelyek nyomára jönnek, vagy beszolgáltassák, vagy az esetleges további teendő iránt szakszerü utbaigazitás nyujthatás végett az egyletet megkeressék. Multjában él a nemzet.

* **A pálinka.** Ahova ez az idegrontó, észbontó ital befuródik, ott a jó érzést kiszoritja az ember szivéből a vad indulat, mely még a családi szentély oltárát is lerombolja. A békés otthon csendjét felveri az átok rivalgása, az imádság megszünik és a szerencsétlen család szeme fényét veszti el. Sötétség borul a lelkükre, sötétség a szivükre; könnyes szemmel gyászolják a pálinka áldozatát: a családfentartót. Vasárnap éjjel is lejátszódott egy ilyen jelenet Nagyváradon. St. József az ördög italától elkábulva tért haza a családja körébe és tört, zuzott mindent, mint egy őrült, akinek megbomlottak az idegei, megtébolyodott az elméje. Kilencz zsandár sem birt volna vele, de azért négy rendőr mégis felkisérte, nehogy lemészárolja a családját. Tegnap — mikor józan állapotában kérdőre vonták — sirt és szégyenkezett. El sem akarta hinni, hogy ő kést emelt volna arra az áldott, jó asszonyra, aki az ő édes gyermekeinek az anyja, aki annyit nélkülöz ő mellette és mégis olyan nagyon szereti őt. . . .

* **Rosszul sikerült.** Egy Kohn Mór nevü notorius betörő került tegnap tolonczra. Nem akart mást cselekedni, minthogy a nagyváradi »Temesvári söresarnok« helyiségébe záratta be magát és virradatkor hozzá látott a pénzes szekrény feltöréséhez. A zajt észrevették és ő kiugrott az ablakon.

* **Gyilkos kémény.** Szilágyi Dániel itteni ev. ref. tanitó — irja siteri levelezőnk — folyó hó 26-án délután tatarozás alatt levő házát szemlélgette, mikor a kémény nagy robajjal ledőlt és a tanitó fejét úgy össze zuzta, hogy rögtön szörnyet halt. A tekintélyes és vagyonos embernek szomoru esete a községi lakosok között is nagy részvétet keltett. Özvegye s hat tagból álló családja siratja. A részvét nagy. Kifejezést nyert azon pompában, a mely között kartársai őt örök nyugalma helyére kisérték. A környékbeli tanitók nemcsak testületileg jelentek meg a temetésén, hanem gyászdalokat is énekeltek. A temetést Bedő Károly csatári ev. ref. lelkész végezte; ő mondta a halottas háznál az imát is. A halotti beszédet a temetőben Major Gyula paptamási lelkész tartotta.

* **A választási törvény módositása.** Békés vármegye törvényhatósági bizottsága feliratot intézett a törvényhozáshoz a választói jogosultság egyenlősitése czeljából, hogy az egész országban ugyanazon cenzus alapján adassék a választói jog a polgároknak, hogy megszünjék ama nagy különbség, mely szerint mig egyes helyeken az 5 frt adót fizető polgár választó joggal bir, addig, máshelyen 15 frt adó sem elégséges a választói jog elnyerésére. Békésvármegye e feliratát Biharvármegye közönségnek is kiküldte szives hozzájárulás és pártolás végett.

* **Eküvő.** Fekete Izidor vaskohi aljárásbiró szerdán délelőtt esküszik örök hüséget Gottlieb Adolf nagyváradi polgár kedves és szeretetreméltó leányának: Berta kisasszonynak. Az esküvő az örömszülők lakásán megy végbe.

* **A polgár nem »kend.«** Érdekes panasz érkezett tegnap a nagyváradi rendőrséghez. Hajdu Ferencz panaszolta be az egyik hajdut, mert ő a nemes és nemzetes uramat »kend«-nek titulázta. Kivánesiak vagyunk, hogy a rendőrkapitány a becsületsértés minő fokozatát fogja megállapitani ebben a magyaros megszólitásban, mely hajdanában, amikor még nem volt delegácziő, tisztesség adás számba ment ez a mai napság lenézett titulus.

* **Ej ráérünk arra még!** Szokoly Tamás törvényhatósági bizottsági tag tegnap terjedelmes felebbezést adott be a városi tanácshoz, melyben elmondja, amit különben is tudunk, hogy a filloksxera elpusztitotta a szőllőt, rendkivül sokat épitettünk és kell még épitenünk, pedig a regále a jövedelem egy nagy része már ki van adva. Szokoly várni szeretne egy jobb időt, a mikor a polgárok nagyobb mérvü megterheltetése nélkül lehetne felépiteni azt a csarnokot, a hova szórakozni megy a közönség. Ej, ráérünk arra még!

* **Járvány kimutatás.** Biharvármegye helyettes főorvosa: dr. Popovics György tegnap terjesztette be a folyó év junius hó 15-től 30-ig e vármegye területén uralkodott kórokról a kimutatását, — mely a következőket tartalmazza: Kanyaróban megbetegedett 223 egyén, meggyógyult 157, meghalt 1, ápolás alatt maradt 65, roncsoló toroklobban megbetegedett 56, meggyógyult 25, meghalt 14, ápolás alatt maradt 14, Hökhurutban megbetegedett 24, meggyógyult 19, ápolás alatt maradt 15 egyén.

* **A sövény alatt.** Elhagyatva mindenkitől, még a könyörülettől is, a Hármas-utczán a sövény alatt nyöszörgött tegnap délelőtt egy öreg asszony. Beteg, nagyon beteg volt az isten teremtése és nem akadt egész délig ember a járókelők között, aki pártfogásába vette volna, Csak ekkor ment fel a rendőrséghez egy jóraraló iparos ember, aki segitséget kért. A rendőrség az elhagyott asszonyt a betegszállitó kocsin bevitette a közkórházba.

* **Talált gyürü és pénz.** Varga Gábor iskolás fiu a felső vashidon egy aranygyürüt, egy rendőr pedig a kis hidfőnél pénzt talált. Jogos tulajdonosok kellő igazolás után átvehetik azokat a rendőrségnél.

* **Elég a tüzoltó.** Tudvalevő, hogy Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a fizetéses tüzoltók létszámát szaporitani kivánja és ezt már határozatilag ki is mondotta. Dóry János törvényhatósági bizottsági tag azonban nincs egy véleménynyel a közgyülés többségével és megfelebbezte a határozatot. Szerinte a vizvezeték létesitése folytán elég a fizetéses tüzoltó, csak az önkéntesek nincsenek ott ahol szükség van rájuk. Az egyleti életet kell fejleszteni és akkor nem lesz szükség a városi polgárokat ujabb adóemeléssel terhelni a Dóry János véleménye szerint.

* **Lopások.** Vasárnap éjjel a nagyváradi nagypiaczon Brisán Tógyer oláhparaszt tüszőjét kivágták és tárczáját, melyben mindössze egy forint nehány krajczár volt, elvitték. A zsebmetszők csalódtak, mert ugyanekkor egy pénzes oláhra vadásztak, aki szerencsésen megmenekült. — Ugyanezen éjjel a Sztaroveczky-utczán egy koresmából kilencz kugligolyót loptak el. A betyárok talán titkos kuglizóval rendelkeznek és oda szánták a golyókat? A rendőrség a megmondhatója.

* **Rablógyilkosság.** Szilágysomlyóról irja levelezőnk: Szilágymegyében, a mojádi puszta erdőrészi lakosai 27-én reggel két holttestet találtak. Az egyik Kranyák János kerékgyártó, kit 26-án estefelé künn a mezőn támadtak meg eddig ismeretlen tettesek s ott életét kioltva a buza közé dobták. A halott kezében nehány szál kitépett ősz hajat találtak. A másik áldozat: felesége Mozur Erzsébet, kit otthon késsel agyonszurkáltak. Ez kezében egy kis csomó fekete hajat szorongatott. A napokban két tehenet adott el a szerencsétlenül járt házas pár, s az ezért kapott 80 forintnyi összeg kézrekeritése volt czélja a gazoknak, kiknek méltó megküntetése bizonyára nem fog elmaradni, ha kézre kerül.

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről **2·12, 7·08, 1·48,** 7·15, 3·42.	Budapest felé **2·26,** 8.43, **11·04,** 11·32, 2·22.
Kolozsvárról **2·19, 10·44,** 11.17, 8·00, 8·38.	Kolozsvár felé **2·20, 7·15, 2·06,** 3·58, 12·05.
Szegedről 8·30, 9·32, 5·30.	Szeged felé 4·25, **7·30,** 10·20.
Aradról 9·32.	Arad felé 4·25.
Vaskóh-Belényesről 11·05, **9·09.**	Belényes-Vaskóh felé **4·25,** 1·48.
Gyoma-Kótról 10·05, **8·00.**	Kót-Gyoma felé 6·55, 1·40.
Érmihályfalváról 8·10, **9·14**	Érmihályfalva felé 6·45, 4·35.
Szent-László és Félix fürdőből 8·15*, 10·10, 3·37*, **6·20, 8·55, 10·54***	Szent-László és Félix fürdőbe 6·40*, 8·39, 2·05* 4·45, **7·20, 9·19***

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

A *-gal jelölt vonatok csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

A mulató királyi tábla

Péter-Pál napján.

A meleg napok beköszöntő ünnepén a nagyváradi királyi tábla összejött Karger Sándornál. Ez volt az utolsó szombati összejövetel, melyet a testületi szellem tekintetében páratlanul álló táblabirák rendeztek a szünidő előtt.

A mulatságot kuglizás, séta előzte meg, s a kuglizó visszhangzott a nők vidám nevetésétől, kik szintén részt vettek a búcsuestélyen. A rendes szórakozások közt telt az idő 8-ig, amikor is a fedett étteremben vacsorához ültek. Ott voltak: Ritoók Zsigmod elnök, Jelenffy Kornél tanácselnök, az összes táblabirák feleségeikkel s gyermekeikkel.

A gyerekeknek is nagy napjuk vol. Sétálhattak a zöldben, nézhették a közel elrobogó vonatokat teljes biztonságban, s láthatták, hogy mulatnak a papák és nagypapák.

No, ami azt illeti, nagyon jól mulattak. Eleinte csak a mai fiatalság táncolt, később azonban az örök fiatal Marienesku Athanáz is odalépett egy kis asszonykához, kinek nagyapja lehetett volna és táncraperdült, utána megindultak a táblabirák, s csakhamar a fiatalokkal versenyt táncoltak. A négyesben még pláne az egész tábla részt vett. Nagyapák és unokák táncoltak együtt, vigan és kedélyesen. Az a szép összetartás aranyozta meg mulatságukat, mely lehetővé tette, hogy egymás közt töltsék el szabadidejüket, fesztelenül. A mulatság hajnalig tartott, amikor is az egyik dada megszólalt.

— Ni, alszik már a Pityu!

Varga Lajos pedig, a czigányprimás, ma is büszke rá, hogy megtáncoltatta a királyi táblát.

Saját külön.

A püspökfürdői saison.

Vendégei száma a »Thermaae Episcopales«-nek, mint a középkorban neveztek, naponta szaporodik. Az előévad rendes vendégeit, a magyar alföld gazdaközönségét, a kedvezőtlen gazdasági helyzet sem riasztotta vissza, május 1-től junius 25-ig 1867-en látogatták meg az ő kedvencz László és Erzsébet fürdőjüket.

A régi és uj ismerősöket kellemesen lepik meg a modern berendezésü pihenők az óriási medenczék kristálytiszta forrásvizei, a mindenhol uralkodó rend és tisztaság, a park üde zöld terei, a szebbnél szebben viruló rózsaköröndök, a tavat szines szőnyegként takaró hévvizi rózsák,

A fürdői élet a délutáni órákban megélénkül, a városból kiránduló nagyobb társaságok csoportosulva a fürdővendégekkel benépesitik a sétányokat, mások a Cour salon hüs termében hallgatják egy-egy müvészi aspiráns sokat igérő játékát.

Állandó vendégek az idény alatt május 1-től junius 28-ig voltak:

Dr. Friedlender Sámuel ügyvéd Nagy-Várad, Herman Benedek szeszgyárigazgató Nagy-Várad, Gergely Ágoston végrehajtó Nagy-Várad, Krukovszky János szabómester Turkeve, Bocz János földbirtokos B.-Csaba, Mayer Ferenczné magánzó N.-Várad, Bauch Sándor iparos N.-Várad, Kraympa Erzsébet magánzó Elek, Bozsi Józsefné birtokos V.-Püspöki, Neiman Herman gazdatiszt Pa-Kis-Ujfatu, Fekete József községi jegyző Szt.-János, Földi Lászlóné mérnökné N.-Várad, Meszlényi István földbirtokos H.-M.-Vásárhely, Steier Farkasné vendéglős Nagy-Várad, Lesska Károly állomási főnök Petrozsény, Ibics Bálint kereskedő Elek, Dr. Krich János orvos Elek, Méhes Károlyné gazdálkodó Bihar, Patyika Pál gazdálkodó Apácza, Zsoltos István gazdálkodó H.-M.-Vásárhely, Kusovszki Lajos hittanár N.-Várad, Manheimer Arnold kereskedő B.-Gyula, Mezey Mihály közjegyző N.-Várad, Boros Gábor gazdálkodó Portelek, Cséba Sándor földbirtokos Komádi, Engel Ignáczné kereskedő Cséffa, P. Lőrincz Mózes regalebérlő Salyi, özv. Nyisztorné magánzónő Karczag, Dettel Hermanné kereskedő Sz.-Udvarhely, Cs. Nagy Lajos Kolozsvár, Vadas Józsefné kereskedő Várad-Velencze, Kappa Pál és fia nyug. főszámvevő Nagy-Várad, Szidor Mihály m. bérlő P.-Szőllős, Kenéz Sándorné járásbiróné N.-Várad, Krepsz Miksa kereskedő Szt.-János, Tarsoly Ferenczné iparosné N.-Várad, Őrley Kálmán birtokos Nagy-Várad, Hodl Román mérnök Vasand, Kosi Pál birtokos H.-M.-Vásárhely, Koti Sándor birtokos H.-M.-Vásárhely, Kabos Jenő kereskedő N.-Várad, Kallay József birtokos M.-Telegd, Farkas Ferencz birtokos Kenéztő, Dr. Teschler Antal orvos Szepes-Igló, Stern Jakab birtokos N.-Várad, Lévy Dávid kereskeeő N.-Várad, Szabó Ferencz jószágigazgató N.-Várad, Czinner Károly gázmester N.-Várad, Balásházy Bertalan földbirtokos Évaháza, Muszil Ferencz házmester Budapest, Mogyorossy Gergely gazdálkodó N.-Szalonta, Leipnik Márton kereskedő Belényes, Klein Éliás mészáros F.-Vásárhely, Boros Károly földbirtokos N.-Zerind, Tar György épitőmester N.-Várad, Kallay László birtokos, Földes, Szakszo Rezső l. sz. kanonok N.-Várad, Kamsz János cs. intézettúlajdonos N.-Várad, Brikás György takarékpénzt, Nagy-Várad, Morgos József iparos N.-Várad, Virág Imréné iparosné Arad, Neszter Jakab fakereskedő N.-Várad, Jakab Izsák kereskedő Élesd, Gyenge József iparos N.-Várad, Kis Károly kereskedő N.-Várad, Beretzky Károly gazdatiszt N.-Zomlin, Farkas Albert kereskedő N.-Szalonta, Keztyüs János épitész N.-Várad, Kiss Zsigmond utazó Bécs, Farkas Ignácz fakereskedő M.-Telegd, Politzerné fakereskedő B.-Böszörmény, Horváth József birtokos M.-Telegd, Somlyai Jenőné főkalauz N.-Várad, Szabó Sarolta főzőné N.-Várad, özv. Vajna Sándorné gazdálkodó Földes, Fodor Imréné iparos V.-Velencze, Lévay Vincze kereskedő Ér-Mihályfalva, Ujhelyi Mór kereskedő Bécs, Gramantik János iparos Nagy-Várad, Fleischer Mór magánzó N.-Várad, Szüts István iparos Szalárd, Neiman Sámuel gyárvezető M.-Telegd, Lovász Imre iparos Körösladány, Prinz Lipót vendéglős N.-Szalonta, Csató Géza kántor N.-Udvar, Vég Lajos kereskedő N.-Szalonta, Moskovits Fani főzőné N.-Szalonta, Veiman Jakab kereskedő Nagy-Várad, Balogh Mihály iparos N.-Várad, Konta Mátyás birtokos H.-M.-Vásárhely, Buzás Jánosné vendéglősné Bánfi-Hunyad, Rozenfeld Márton kereskedő N.-Várad, Valter Károlyné vendéglősné Nagy-Várad, Szabó Sándor földmives N.-Szalonta, Beke Kálmánné magánzó N.-Várad, Szödényi Nándorné magánzó N.-Várad, Gombos László kereskedő N.-Szalonta, Kohn Dávid kereskedő N.-Várad, Veszter Jakab kereskedő N.-Várad, Sós Dénes birtokos Komádi, ifj. Nagy Sándor birtokos Mezőtur, idősb Nagy Sándor birtokos Mezőtur, Berger Mór kereskedő N.-Várád, Klein Ábrahám birtokos Papmező-Vallány, Lakatos János birtokos N.-Várad, Svarcz Éliás gazdálkodó Bozsik, Lőrincz Mózesné kereskedő Sályi, Vittman János orsz. képviselő Elek, Vachirt György urad. tiszt Elek, Török Sándor birtokos H.-M.-Vásárhely, Albert Ádám birtokos Elek, Kálmán Irén magánzóné N.-Várad, Deák Tamásné vasuti hivatalnokné Gyéres, Szunyogh Loránd főszolgabiró B.-Ujfalu, Asztalos Antal birtokos N.-Harsány, Mezey Ignácz kereskedő N.-Szalonta, Hilinger Lipót szállodás N.-Várad, Spitzer Mór és neje kereskedő Szeghalom, Roth János kereskedő N.-Várad, Dömsödi Ferenczné tisztviselő Debreczen, Kulacs Józsefné molnárné B.-Diószeg, Simon Lajos kávés N.-Várad, Szabó Antal gazdálkodó Debreczen, Muszil Ferenczné házmesterné Budapest, dr. Vajda Gézáné orvos K.-Ladány, Fleiser Kabos gazda Monostor-Pályi, Patay András földbirtokos Csaba, Patay György földbirtokos Csaba, Csanki István földbirtokos H.-M.-Vásárhely, Popper Adolf magánzó N.-Várad, Szonda Balázsné gazdálkodó H.-M.-Vásárhely, Bodnár Péter magánzó N.-Szalonta, Bogdán Andor körjegyző Rojt, Nádudvari Lajos tanuló Nagyvárad, Csanak Jenőné birtokos Besenyő, dr. Kálmán Izidorné orvosné Nagyvárad, Bogyay Emil nagybirtokos Somogy, Nagy Sándor birtokos családja Mezőtur, özv. Rákóczy Antalné magánzó B.-Csaba, Lukacsny Antalné magánzó K.-Tarján, Marik Mihály birtokos Csaba, Pollák Mórné kereskedő N.-Várad, Bertsey György kereskedő Nagyvárad, Csapó Sándorné földbirtokos Pa-Told, Veiszbrunn Ignácz kereskedő Füzesgyarmat, Jakabfy Lipót kereskedő Élesd, Mezey Albert keresk. Diószeg, Jojfelt Mózes keresk. F.-Derna, Valdman Lajosné kávés Nagyvárad, Nereván József ügyvéd Sz.-Somlyó.

Vidéki levelezés.

Belényes, 1895. junius 28.

»Szükséges, hogy botrányok legyenek«
Jézus szavai.

»Belényes? ójjé! czimmel leirtam már multkori referádámban a belényesi társadalmi viszonyok teljes ziláltságot feltüntető képét, e hó 27-én történt aljas utszéli támadás megerősiti véleményemet a tarthatatlan viszonyokról. A tény a következő:

Folyó hó 27-én d. u. fél 7 órakor a gör. kath. gymnasium épülete előtt a következő napokon megtartandó érettségi vizsgálatok ellenőrizésére beküldött miniszteri biztos, továbbá Vela váradi kanonok és püspöki helynök, nemkülönben három gymn. tanár élénk társalgásba merültek, midőn az illustris társasághoz a nagyszámban sétáló uri közönség közül hirtelen oda lépett Szentjóbi reformatus tanitó és ezen szavakkal «Gazember, büdös oláh megbuktattad a fiamat a szépirásból — felemelvén nagy bunkós botját három csapást mért főtisztelendő dr, Sztán tudós és érdemdus gymn. tanár fejére. A többi majd az érettségi után következik» szavakkal fejezte be orvtámadását a ref. tanitó ur, és eltávozott fütyörészve. Az úri társaság kővé meredve megbénultan bámulta a jelenetet. Főt. Dr. Sztán megfogja tenni a kellő lépéseket a járásbiróságnál, a ministeriumnál, Pável ő exciájánál saját püspökénél és a debreczeni superintendensnél.

Valahol csak fog igazságot kapni annyival is inkább, mert a mélyen megbotránkozott közönség sajnálatára az utszéli támadó ur ellen egy ujjal sem védelmezte magát. Ez a tény, e sorok beküldője pedig jót áll minden sorának valódiságáért.

— Az egész botrány kulcsa pedig és okafoka a következő: A ref. tanitó ur állandó és mások által is többször észrevett törekvése, hogy magát illetékes elöljárói és a nagy közönség előtt, mint a magyar nemzet martyrját, hitvallóját és buzgó előharczosát tüntesse fel. Sokan jutottak már ilyen módon zsiros hivatalhoz, állomáshoz, hirnévhez.

No nincs szükségünk olyan martyrra, ki az amugy is kiélesedett nemzetiségi viszályokat szándékosan, önérdekből még inkább szitja. Városunk román lakossága (tulnyomo rész) fel van háborodva és méltán, azt hangoztatják: Bezzeg mi lenne mostan, ha megforditva: Dr. Sztán botozta volna meg a ref tanitót»???

Megjegyzendő jól, hogy a fiu nem nyolcz tantárgyból bukott, hanem egyből: irjad és mondjad: «a szépirásból».

G. J.

Hivatalos közlemények.

10397/1895.

Hirdetmény.

A fegyver és vadászati adóról 1883. évi XXIII. t. cz. alapján felhivatnak mindazok- kik e város területén az idézett törvényczikk 2. 3. és 5 §-a értelmében akár önvédelem akár vadászat, vagy pedig ereklyeként tantott továbbá kizárólag czéllövészetre használt fegyverek birtokában vannak: miszerint azokra vonatkozó bejelentéseiket Nagyvárad város adóhivatala 10 számu szobájában rendelkezésükre álló ürlapokon folyó évi Julius hó 1-től 8 napjával bezáróan megtenni annyival inkább el ne mulasszák mivel ellen esetben a törvény 42 §-ban foglalt pénzbirsággal fognak sujtatni.

Kelt, Nagyváradon 1895. Junius 29-én.

Városi adóhivatal:
Bordé Ferenvz,
adóügyi tanácsos.

IRODALOM.

A »Szigligeti Társaság« Nagyszalontán.

Nagyban készülődnek mind a szalontaiak, mind pedig a »Szigligeti Társaság« a vasárnapi ünnepélyre. Nagyszalontán a napokban nagy rendező bizottság alakult a nagyváradiak fogadtatására, a melynek tagjai a város legelőkelőbb polgárai. Ugyancsak ez ügyben tartott a »Szigligeti Társaság« választmánya szombaton délután ülést, melyen R á d l Odön elnök bejelentette, miszerint Endrődi Sándor levélben tudatta vele, hogy az ünnepélyen legnagyobb sajnálatára nem vehet részt. Küldött azonban 5 igen csinos költeményt, melyeknek czimei a következők: »Lyra« (2 költemény). »Koporsók«, »Tündérek« és »Mennyei unalom«. (A »mennyei unalom« ezimüt a »Magyar Salon« legujabb juliusi füzete már közli). Endrődi költeményeinek felolvasására ennek folytán R á c z Mihály

városi főjegyzőt kérték fel, ki azt el is fogadta. A választmány azután elhatározta, hogy arra fog törekedni, miszerint az ünnepélyen minél számosabban vegyenek részt Nagyváradról s e czélból iveket fog köröztetni a tagok közt. Végül uj rendes tagoknak felvették Szalóki Eleket és Kiss Elek főszolgabirót.

Eddig a következők jelentették be a társaságnál hogy résztvesznek a nagyszalontai kiránduláson: Rádl Ödön, Sipos Orbán, Láng József, dr. Adorján Ármin, Rácz Mihály, dr. Várady Zsigmond, dr. Kolozsváry Béla, Vinkler Lajos, dr. Konrád Márk, dr. Berkovics Miklós, Mezey Mihály, Beleznay Antal, dr. Bodor Károly, Böszörményi Géza, Weingärtner Andor, Lovassy Andor, Laszky Ármin, továbbá a helybeli lapok tudósitói.

EGYLET.

Meghivás.

A »biharmegyei népnevelési egyesület« választmányának t. tagjait van szerencsém f. évi julius hó 4-én csütörtökön délután 5 órakor, egyesületünk hivatalos helyiségében fő-utcza Karaguj-féle ház, udvari emelet) tartandó ülésére tisztelettel meghivni.

Nagyvárad, 1895. julius 1-én.

Szunyogh Péter,
elnök.

Mulatság.

Nyári mulatság. Vasárnap este tartotta meg a »Nagyváradi ipartestület ifjuságának önképző köre« szokásos nyári tánczvigalmát, a Rhedey-kerti »Lövölde« helyiségében, mely ez alkalomra igen szépen volt feldiszitve, és egészen megtelt fáradhatlan tánczosokkal és tánczosnőkkel. A négyeseket 45—50 pár tánczolta Sallay Fetenez ügyes rendezése mellett.

A szünetek alatt a dalárda szórakoztatta a közönséget, mig a szünóra alatt Kiss Gyula szavalta el Buday László »Szerelmi vallomását, Molitorior Kálmán pedig igen ügyesen és nagy hatással adta elő az »Egy ideges ember«-t, Gabányi Árpád szellemes monologját. A mulatságon, mely ugy anyagilag mint erkölcsileg fényesen sikerült jelen voltak:

Asszonyok: Billek Jánosné, özv. Betnyák Györgyné, Csörsz Andrásné, Csegő Jánosné, Fiedler Tamásné, Fiedler Károlyné, Gonda Kálmánné, Juhász Jánosné, Juhász Lajosné, Koll Józsefné, Krizsán Lázárné, Kóta J.-né, Kiss Lajosné, Lápossy Józsefné, Özv. Megyeri Sándorné Németh Károlyné, Papp Jánosné, Rónaszéki Gusztávné, Gallai Ferenczné, Szabó Antalné, Simon Ferenczné, Szabó Lajosné, Tompa Kálmánné, Tóth Józsefné, Vass N.-né.

Leányok: Bacher Ellena, Betnyák Juliska, Billek Anna, Balogh Etelka, Csörsz Róza, Fiedler Málika, Gonda Piroska, Juhász Róza, Krizsán Erzsike. Kólyi Irma, Kóta Mariska, Lép Mariska, Megyavi Irma, Nád Erzsike és Ilonka, Németh Margit és Gizella, Szabó Mariska, Simon Margit, Tóth Vilma és Anna, Vass Mariska stb.

A mulatságnak csak a hajnali órák vetettek véget.

Sport.

Czéllövészet. A polgári lövőházban junius hó 29-én tartott lövészeten kilövetett 400 lövés 175 feketében 248 körrel. Négyeseket lőttek: Mezey Mihály hetet, ifj. Tóth Ferencz ötöt és ifj. Rimler Károly kettőt. Dijat nyertek ifj. Tóth Ferencz és Mezey Mihály.

SZINHÁZ.

Heti müsor.

Kedden: *Parasztbecsület.* Opera és *Tél apó.* Dramolette itt először.

Szerdán: *Mongodin ur felesége.*

Csütörtökön: *A becstelenek.* itt először. —

Pénteken: *Fauszt.* Opera.

Szombaton: *A trapezunti herczegnő.*

Vasárnap: *Fokról-fokra.* — Este: *A rezervisták.* —

Öt előadás.

Paraszt becsület.

— Junius 29. —

Pietro Mascagni, fiatal olasz zene «óriás» világhirü operája, 4 évi időköz után ujra szinrekerült szombat este a szinkörben.

A juniusi forró este és a szinte elviselhetetlen hőség sem tudta visszatartani a közönséget, hogy a zsufolásig meg ne töltse ez alkalomra a szinkört.

Rövid idő alatt nagy népszerüségre tett szert Mascagni e darabja, s a szerző azelőtt ismdtlen neve pár hónap alatt világhirüvé lett és Mascagni Leoncavallóval szemben a «Paraszt becsülettel» elnyerte Sonsogno milanoi könyvkereskedő által kitüzött pályadijat.

De bár mily elismerőleg nyilatkozott is a kritika «Parasztbecsület»ről, nem hagyta emlitetlenül hibáit sem, Mascagni nem tartotta be mindjárt a pályázat legelső feltételét, t. i., hogy a darabnak egy felvonásosnak kell lennie, mert a «Paraszt becsület» tulajdonkép két felvonásból áll, s Mascagni úgy segitett magán, hogy közbeszur egy intermezzót (vonós négyes, orgona, hárfa), melyet a nyilt szin előtt játszik el a zenekar, ennek végeztével pedig a cselekvény tovább indul. Zenei kritikát nem akarunk ez alkalommal róla irni, elég ha megjegyezzük, hogy Mascagni a fiatal olasz zeneszerzőknek uj irányt mutatott: a «verizmus»-t.

Ez az igaz «életből meritett» motivum zenéjében feltünően mutatkozik. Ha magát a melodiát nézzük, nem találunk benne valami rendkivülit, valami egész ujat, de régi is ugy van feldolgozva benne, oly szép összhangban van, hogy egy még soha nem halott dolgot vélünk hallani. Mascagni nagyon használja és pedig szerencsével, az ezelőtt leginkább zongora művészek által alkalmazott mellék szeptim accordott. Ezen akkord, sajátszerü szokatlan hangzásával, egész más mezben tünteti fel a melodiát, és a legrégibb dallam, pikáns harmonizálással uj benyomást idéz elő. Mascagni a «Paraszt becsületet» gyönyörüen hangszerelte. Hisz tudjuk, a hangszerelés lelke a zeneműveknek, ezzel minden helyzetet, lélekállapotot festeni lehet. A nagy imakar poliphon földolgozása, a «szicziliana», a Románcz, a nagy kettős Intermezzo, a bordal, a fénypontján a parasztbecsületnek.

Leginkább kifogásolták a kritikusok szövegét, tulságos népies motivumjait és az egész darabot nagyon egyszerünek találták.

Pedig ha figyelemmel kisérjük minden egyes részletét, tapasztalhatjuk, hogy nem hiányzanak belölle azok a lényeges kellékek, mik egy operát világhirüvé tesznek.

Azok a gyönyörü hangulatképek, fülbemászó megkapó áriák s maga a szép életből vett egyszerü cselekmény mind egytől egyig előmozditói a hatásnak.

Azt állitják a »Paraszt becsületről«, hogy szép opera, de müvészi szempontból itélve tulságos hibás.« No hát ez nevetséges megjegyzés. Mit ér az, ha valamely darab e szempontból itélve teljesen kifogástalan, de nem tetszik a közönségnek s egy-két (müvészi zene értő) egyén kivételével, nem értik meg s untatja szórakoztatás helyett a publikumot.

A »paraszt becsület« várakozásunknak teljesen megfelelt s kielégitette zenei érzékünket annyira, hogy helyenként lehetetlen volt a meghatottság s a tetszés jeleit eltitkolnunk.

A motivumok, mindenütt kifogástalanul alkalmazkodnak a szereplő személyek érzelmei s jellemeihez, s mindez elég ok arra, hogy a »Parasztbecsületet« a magasabb s müvészi kivitelü operákhoz sorolhassuk.

Ami magát az előadást illeti, megelégedésünket itt is bátran nyilvánithatjuk.

Első sorban a zenekart kell kiemelnünk, mely jogosan megérdemelte az aratott tapsokat, melyből az oroszlánrészt Barna Izsó karmestert illeti. Sugár Aranka jól játszott, de nagy hibája, hogy folyton szélsőségekre téved. Hol mosolyog, hol tulságosan érzeleg. A középutat nem birja megtalálni s ez sokat ront le a hatásból.

Énekével egyébként meg voltunk elégedve. Hangja különösen a felsőbb régiókban csengő és erős, mi a folytonos fejlődésre vall. Tisztelői két szép virágcsokorral lepték meg.

Szatmári Rózsika hangja szépen iskolázott és kielégitő. Nagy rutinnal játszott s főérdeme, hogy a szinpadon e clevelen teljesen otthonosnak érzi magát. Nagyobb szerepekben is szivesen látjuk.

Mezei Mihály Mihály azonkivül, hogy gyönyörüen énekel, szerepe erős, drámai megjátszásáért is dicséretet érdemel s különösen az utolsó bucsuzási jelenete ért el nagy hatást,

A sikerből tekintélyes részt illeti még Sz. Barcs Arankát és Hunyadit, kik mellékszerepükben gondos és ügyes alakitást nyujtottak.

*

Az est érdekességét nagyban növelte az operát megelőző kis dramolet: »Tél-apó« premiérje, mely Szalóki Elek helybeli jótollu iró müve.

Az ügyes versken irt egyfelvonásos szinmü meséje röviden a következő:

Dózsa fővadászt (Gál Gyula) aggkoru miatt nyugdijazni akarja az uradalomi grófi birtokos (Balassa) Dózsának fiatal leánya Inkó (Novák Irén) szerelmes az ő helyébe kinevezendő Bálint alvadászba (Tompa), kire épen e miatt nagyon haragszik, s haragját még növeli az a körülmény, hogy azt hiszi, miszerint leánya is ellenséges érzelmekkel viseltetik Bálint iránt.

Azonban midön a szerelmeseket együtt meglepi s leánya is bevallja, hogy szereti Bálintot, kibékül, a szerelmesek egymáséi lesznek ő pedig tovább is nyugodtan és kedves erdőjében, melyet most már nem kénytelen elhagyni.

Ime az egyszerü cselekvényre tulajdonkép rá sem illik a szinmü elnevezés, az egész nem egyéb egy kis idilli képnél.

Szalóki azonban kitüzött csekély feladatát sikerrel oldatta meg.

Sujét-je egyszerü ugyan, bonyodalmak a darabban nem fordulnak elő, de kidolgozata és a festői nyelvezet, mely néhol kissé darabos rimei pedig legtöbb helyt uem elég csengők, dicséretet érdemelnek.

A darab kissé döczögősen indul, s majdnem unalmassá válik, de attól a jelenettől kezdve, mely egyszersmind a darab fénypontja, midőn Dózsa megtudja, hogy nyugdijazni akarják s bucsuzik az erdőtől, egész a legutolsó jelenetig leköti a nézők figyelmét. A közönség igen sympathikusan fogadta az uj dramoletet s szrlókit valamint a szereplőket háromszor is kihivta a függönyök elé.

A darab sikerét nagyban előzmozditották a szereplők is, kik közül különösen Gál Gyulát kell kiemelnünk.

*

Éjjel az erdőn.

Rákosi József darabja »Éjjel az erdőn« mely minden csaknem népszinmü, vasárnap este, elég jó előadásban került szinre.

Van e darabban kupplé, népdal és templomi ének. Van benne két fővárosi gavallér, egy erdész, két parasztleány, egy öreg paraszt, egy »gyáva« parasztlegény, (Szegény magyar!) Kirukkoltatja a szerző a paraszt kart, járnak kelnek, veszekednek és dalolnak és? Es kész a népszinmü.

Van benne (a többek között) egy abszurdum is, t. i. hogy egy erősen kálvinista leány, letérdepel a szüz Mária képe előtt és csodákcsodája! ajkai gyönyörü énekre nyilnak.

De az egész darabban nem láttunk olyat, ami a magyar népéletet, a magyar tipusokat és jellemeket hüen festené, sőt homlokegyenest ellenkeznek vele, mert fővárosi uracsba beleszerető parasztleány, olyan ritka, mint a fehér holló.

Máskülönben a darab elég mulattató s a szereplők is kedvvel játszottak.

R. Réthy Laurának, ugy hangja, mint játéka régen el van ismerve kitünőnek, igen ügyes személyesitője volt a gőgös paraszt leánynak.

Mellette Szathmáry Rózsika is igyekezett helyét megállani s igyekezete nem maradt meddő. A közönség énekszámait többször megujrázta.

Kitünő ispán volt Gál. Bács és Tompa szintén nagyon jó alakitást nyujtottak.

Hunyadi teljesen kifogástalanul adta Gyurkát, különben a népszinmüvekben mindig kitünik hü játéka által.

Csatár, Szendrei, Tolnainé és Benedek kis szerepüket teljesen átértették s igy kivánni valót nem hagytak fenn.

*

Szombat délután a Stern Izsák, a vasárnap délután a »Gazdag szegények« kerültek szinre jó előadásban. Tegnap este pedig »A szókimondó asszonyság«-ot adták ujra elő a szokott kitünő előadásban.

*

Uj primadonna. A »Zsidónő« operában mutatja be magát e héten Kormos Ferike k. a. az uj koloratur-szubrett énekesnő. A fiatal müvésznő az operaház tagja, kit egyévi próbagyakorlatra kiküldött b. Nopcsa Elek intendás, hogy a millenium alkalmával mint kész müvésznő foglalja el helyét a dalszinháznál. Hangja Bianchi Bianka vezetése mellett a legjobb iskoláztatást nyerte, s finomságával, ritka terjedelmével meglepte Németország müértő közönségét, hol Branchoval körutat tett. Fellépett azonkivül a »Concert populair«-on sikerrel. A fiatal énekesnő szesződtetése Leszkay-nak a közönség iránt tanusitott ujabb figyelmének jele.

REGENY-CSARNOK.

Késő n.

Robinson F. W. után: M. J. 17

(Folytatás.)

Ezzel karjával gyöngéden magához ölelé a leányt s megcsókolta arczát. Sef nem szabadkozott. Ha egy leány megengedi egy fiatalembernek, hogy egész nap egyedül legyen vele, akkor ennek jogában áll őt, a tisztesség határai között, megcsókolni. Ez oly dolog. amelyet az a kör, melyhez Sef is tartozott, könnyen megengedett. Ha Bennek szabad volt őt hasonló alkalmakkor megcsókolni, miértne engedte volna meg ezt utódjának, ki előtte különben is kedvesebb volt amannál? Mi volt neki Dudleyvel szenben Ben, ki most valóságos szörnyetegnek tettszett előtte?

Dudley csakhamar visszanyerte jókedvét és Sef igazán szivéből kaczagott jókedvü mókái és öttletei fölött. A rossz kedve csakhamar egészen elrepült. Hogy kipróbálja fölötte gyakorolt hatalmát, a kicsi egyszerre igerkedve fordult Dudleyhez:

— Egy levelet kaptam ma, — találd ki, kitől?

— Honnan tudjam én ezt?

— Nos, majd segiteni fogok — tehát egy úrtól!

— Igazán? kiáltott Dudley komolyan véve a dolgot. — És mit ir az az ur?

— Az az én titkom!

— Azt hittem, nincs előttem titkod, szólt a férfi szemrehányóan, — de ha van, úgy nem eröltetlek tovább.

— Tehát nem tudod kitalálni, ki irhatott nekem? veté közbe a leány.

— Ben?

— Nem!

— Az a szamár gyümölcskereskedő, ki annyira iparkodott kegyedet megnyerni?

— Nem találtad el! Kiáltott Sef, szivéből nevetve a hizelgő melléknéven, melylyel volt udvarlóját illették.

— Van még több barátod is? kérdé Dudley?

— Hogyne!? A levelet Smiles ur irta.

— Hát az ki az ördög?

— Már elfelejtetted? A Grandisonház tulajdonosa.

— És mit akar tőled ez az ember?

— Megmutassam a levelet? kérdé Sef, gyöngéden, nyugtalanitva Dudley felindulása által.

— Ha nem nagyon bizalmas természetü! felelt ez gúnyosan.

Sef zsebébe nyult s átnyújtott Dudleynek egy körözvényt, melyben Smiles tudtára adja a nagyérdemü közönségnek, hogy október elsején ismét megnyitja az »Akadémiát« és számit számos pártfogói és pártfogónői részvételére. A körözvény végén — s ezt Dudley Smiles szemtelensége és tolakodásának tudta be — czeruzával a következők voltak irva:

»A megnyitó estélyt az ön jelenlétére alapitottam. Előre is nagyszámu uj és szép fiatal tánczost igérhetek önnek. Minden bizonynyal elvárja önt a legközelebbi vasárnapon

tisztelője *S.*

— Nem tudtam, hogy evvel a semmiházival oly jó lábon élsz, — szólt Dudley, visszaadva a körözvényt.

Sef ajkai remegtek s szemei megteltek könynyel, de azért régi nyugodt modorán válaszolt:

— Ez a semmiházi olykor szabadságot vesz magának, hogy báljaira meghivjon.

— Ez én előttem szemtelenségnek látszik az ő részéről!

— Te megfeledkezel róla hogy őt régebben ismerem, mint téged!

— S te még büszke tudsz lenni ily ismeretségre! Egy ily kicsiny, pirosorru, részeges emberkére! Egy éhenkórászéra, aki örül, ha nyomorult tánczterme anynyit jövedelmez, hogy életét fenntarthatja belőle! kiáltott Dudley vadul.

— Nincs igazad, Dudley, midőn azt a helyiséget becsméreled, melyet én látogatni szoktam, ahol engem megismertél, s ahová magad is ismételten eljöttél! Felelt a leány megindultan.

— S a melyet te, reméllem, ezentúl becsülni fogsz.

— Nem tudom. miért?

— Mert egy illetlen fészek! Kiáltott Dudley egészen magán kivül.

— Sok jó estét töltöttem ott!

— Társaid jó véleményének és saját jó hirednek rovására.

Mit? kiáltott most Sef haragtól villogó szemekkel. A szó megakadt torkán és szenvedélyes zokogásban tört ki, kieröszakolt önuralmának utolsó maradványát is elvesztette. Könynyeinek láttára Dudley szégyelleni kezdte gyöngédtelenségét s mély szánalom fogta el a leány és fájdalma iránt. Eddig soha sem tapasztalta Sef érzelmeinek ily szenvedélyes kitörését s kissé önfejü, de nyugodt és meggondoltnak tartotta.

— Sef, édes jó Sef, ne sirj! kérlelé őt kétségbeesve. De ép ugy kérhette volna a napot is, hogy álljon meg. A leányka fájdalom és szégyenérzetében nem volt képes könyeinek parancsolni. A Dudley kiméletlen szavai szive mélyéig hatottak, büszkeségét sebezték meg s elárulták, menynyire megveti »ő« az ő életmódját s mindazt, ami multjával összeköttetésben állott. Az utóbbi időben ugy tünt föl előtte, mintha felülemelkedett volna a Grandisonház diadalain, mert hisz azok az ifjak, kik ott megfordultak, nem olyanok voltak, mint Grey Dudley, másképen beszéltek s egy egész más világba tartoztak. Csunya dolog volt Dudleytől éreztetni vele, hogy ő mélyen alatta áll, igen, csunya dolog volt ez neki szivtelenül arczába vágni s éppen ma, az utolsó szabad napján, melyet olyan jól szándékoztak eltölteni!

— Ki gondolta volna ezt! sóhajtott fel. — Engem ily módon megsérteni! Oh, mily esztelen is voltam én!

— Édes Sefem, hidd el nekem, épen nem akartalak megbántani! Én ... én csak azt a gondolatot nem birtam elviselni, hogy ez előttem gyülöletes helyet megint felakarod keresni ... Ne sirj, leánykám, féltékeny, esztelen voltam, mert ... mert jobban szeretlek, mint azt kitudom mondani!

E szavakkal átölelte a leányt, szenvedélyesen keblére szoritotta s lecsókolta arczáról a könyeket. Sef mindezt szó nélkül türte, s hagyta magát vigasztaltatni, dédelgetni. Felindulása, zokogása megszünt, hisz Dudley végre bevallotta neki, hogy szereti! Emez nem beszélt ugyan sokat, s nem is esküdözött, mint azt a regényekben olvasta, de megvallotta, hogy szereti és ez Sefnek elég volt. Végtelen boldogság érzete töltötte be ez ifju, meleg szivet. Könnyei most is feltartóztathatlanul folytak le arczán, de ezek már az öröm könyei voltak.

Komoly hallgatásba merülve közeledtek az állomás felé. Mindketten a saját gondolataikkal voltak elfoglalva. Sef e percztől kezdve Dudley jegyesének tartotta magát, ki előtt semmi titka sem lehet többé. O az asszonyi élet sorsjátékában, melynek végczélja és reménye egy jó házasságban összpontosul, a főnyereményt nyerte meg s erre büszke volt.

Midőn a vonat a végállomáshoz ért, Sef Dudleyhez fordult s félénken kérdezé:

— Elmondhatok atyámnak mindent, Dudley?

E kérdés visszatéritette Dudleyt álomvilágából s hirtelen válaszolt:

— Nem, nem, ne szólj még atyádnak semmiről!

— De hisz ő tudja, hogy ma egy barátommal az eppingi erdőbe rándultam ki.

— És mit szólt hozzá?

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Az egyházpolitikai törvények végrehajtása.

Budapest, julius 1. (Saját tud. táv.) Bánffy Dezső báró miniszterelnök elnöklete alatt tegnap a budai várban minisztertanács tartatott, amelyben Bánffy jelentette a miniszteriumnak, hogy az összes egyházpolitikai törvények életbeléptetésére vonatkozó végrehajtási rendeletek ő felsége hozzájárulását megnyerték. Egy a korona részéről nyilvánitott óhajtásnak megfelelően a rendeletek a legnagyobb figyelemmel vannak a felekezetek iránt és kötelességévé tétetik az állami anyakönyvvezetőknek, hogy ugy az elvetések, mint bárminemü más anyakönyvvezetési aktus alkalmával a feleket figyelmeztessék arra, hogy az állami anyakönyvbe történt bevezetéssel még nem feleltek meg az egyházakkal szemben fennálló kötelezettségüknek és igy tehát az állami anyakönyvvezető mindig figyelmeztetni fogja a feleket, hogy saját felekezetükkel szemben is tegyenek eleget vallási érzületüknek.

Az anyakönyvvezetőnek a miniszter által kiadott utasitásban meghagyatik, hogy midőn anyakönyvvezelői funkcziót végez, az aktusnak megfelelő ünnepi ruhát viseljen, továbbá magyar nemzeti szinü echarpot kössön fel, melyen a magyar korona látható.

Az anyakönyvbe történt bejegyzés után köteles a hivatalnok e szavakat a felekhez intézni:

Figyelmeztetem, hogy az állami anyakönyvbe történt bejegyzéssel még az egyházzal szemben fennálló kötelmeinek nem felelt meg és az állam és egyház közti békesség érdekében ajánlatos volna ha ön erről se feledkeznek meg.

Az állami anyakönyvek október havában lépnek életbe.

A királyné magyar fürdőn.

Budapest, julius 1. (Saját tud. táv.) Erzsébet királyné ma délután fél 6 órakor érkezett meg Bártfa városába, a honnan kiséretével egyenesen a fürdőbe hajtatott. Amerre az udvari vonat áthaladt, mindenütt óriási közönség állott sorfalat a Vágvölgyében az árnyas Kárpátok alatt, Liptó-Szt.-Miklós, Eperjes és Bártfa vidékén.

Az udvari vonat ablakait azonban sürün egymásra tapadó függönyökkel lefüggönyözték, valahányszor csak egy-egy

állomásra érkezett a vonat. A fürdő igazgatósága már a megérkezés előtt körlevélben felkérte a háztulajdonosokat és vendégeket, hogy a királynét ottléte alatt jártában-keltében ne zavarják, ne kisérgessék s általábao ne legyenek terhére különben magukat rendes életmódjukban ne zavartassák. A Felség lakosztálya a »Deák« szállodában van. Az erkélyen kék fehér csikos függönyzet van, mely a keleti nap és az igen kiváncsiak elől, védelmet ad, az erkély szép virágdiszszel van köritve.

Egy főuri válópör.

Budapest, julius 1. (Saját tud. táv.) Z i c h y József gróf volt pozsonymegyei főispán, neje szül. O d e s c a l c h i Ilona herczegnő ellen a szentszék előtt megindította a válópert. Mint most megbizható forrásból értesülünk, a pápai főszentszék a válást kimondotta és a gyermekeket a férjnek itélte oda. Miután a grófné protestáns vallásu, a válópernek polgárjogi részével most a pozsonyi kir. törvényszék fog foglalkozni. A válás okául a válókeresetben az volt feltüntetve, hogy a grófné férjét minden ok nélkül elhagyta.

Szerb dolgok.

Budapest, jul. 1. (Saját tud. táv.) Mint Belgrádból telegrafálják a Krisztics kabinet hosszas tanácskozás után beadta lemondását, de a király tanácsára azt visszavonta. E hirünkkel együtt vettük azt az érdekes dolgot is, hogy Nikolajevits Szvetomir a szkuptrina elnöke szombaton délután lemondott e tisztéről s a képviselői mandátumot is letette Sándor király kezébe, mindezeket Krisztics Nikola miniszterhez irt levélben tudatta.

Orgazda nagykereskedő.

Budapest, julius 1. (Saját tud. táv.) Ma reggel még ágyában feküdt Detsinyi Frigyes, mikor két idegen ur kopogtatott be hozzá. Kijelentették, hogy detektivek s irásbeli parancs felmutatása mellett letartóztatták. A szenzációt keltő letartóztatás oka az, hogy a Storbeur-féle gyár ig. Fischer József feljelentette az előkelő kereskedőt orgazdaság miatt. Már három éve észrevették a gyárban, hogy lopják a droguista árukat s a gyár alkalmazottját Szekeress István keresk. segédet gyanusitották a lopással.

A kőbányai sertéskereskedelem.

Budapest, julius 1. (Saját tud. táv.) A kőbányai sertéskereskedelmi csarnok küldöttsége benyujtotta gr. Festetics Andor miniszternek a csarnok kérvényét, melyben a sertésvész következtében kárt szenvedettek kárpótlását kérik. A kérvény szenzációs leleplezése a kőbányai állapotoknak s valóságos vádirat a kormány ellen, amely nem tett semmit sem a belső szokás ellen. A miniszter átvette a kérvényt és a főkérdésre, a kártalanitásra nézve kijelentette, hogy ugyan nehéz lesz a kártalanitási alapot megtalálni és most a kérdést nemcsak a kőbányai telep érdekeinek szempontjából, hanem az egész ország gazdasági és kereskedelmi érdekeinek szempontjából kell tisztába hozni, ennélfogva az ügy hosszabb megfontolást kiván.

Közgazdaság.

Szemellenzők a lovaknál.

Nemcsak minden emberi cselekményen, viselkedésen, ruházkodáson uralkodik a divat, de a divatot átvisszük a virágkertekre, épitkezésre, szobabútorzatra, állattenyésztésre is stb. sajnos, a nélkül, hogy a czélszerüséget is mindenkor szem előtt tartanók, A divat bűnné is válhatik, tudniillik különösen akkor, mikor az egészséget és az ép test fejlődését általa veszélyeztetjük és gátoljuk.

Nem érzem magamat hivatva, s talán nem is volna tanácsos, a sok ferdeséget illusztrálni, melyre a divat tág mezején lépten-nyomon akadunk. Ezeknek elenyésztetése előreláthatólag a jövő jobb belátásnak van fentartva.

Itt egy más, némileg az én szakmámat is érintő divatról óhajtok pár szót szólani — a lovak szemellenzőiről.

Általában igen ferde izlésre mutat, ha a ló szép testalkatát nehézkes, komplikált, czifrábbnál czifrább szerszámmal tele aggatjuk. A ló kétségkivül legszebb természetes kosztümjében, mi természetesebb tehát, mint hogy testszépségének lehetőleg legkisebb részét takarjuk a használatához szükséges szerszámokkal.

Annyi bizonyos, hogy a szem ellenzők az ó-korban teljesen ismeretlenek voltak, mert azok semmiféle régi képen nem láthatók a lovak fején. Keletkezésük ideje ismeretlen. Eredetileg csakis fejedelmi fogatokon használtattak csupán azért, hogy a rajta levő czimereket könnyebben megismerhesse a közönség s idomtalan nagyságuk által is feltünjenek, általában úgy látszik, hogy akkor senki sem nézte az uj divatnál a czélszerüséget, csak egyedül a fejdiszt momentuózus dolognak.

Sokan ma is azt állitják, hogy a szemellenzők a lovat bátrabbá teszik, félénkségét s ijedősségét mérséklik. A tapasztalás azonban ennek egészen ellenkezőjét mutatja. A lónak igen széles látóköre van, — 90 fok — nyilván azért, hogy mint természeténél fogva félénk állat, ezen félkörben minden tárgyat meglásson s hirtelen meglepetéseknek kitéve ne legyen. A szemellenzők azonban látókörét 45 fokra szükitik össze s épen ez által válik ijedőssé, a mennyiben a hátulról előtünő tárgyak gyakran váratlanul meglepik.

Tudva ezen nagy hátrányokat, hova az ellenzők által okozott némely szembetegségek is tartoznak, nem lehet eléggé csodálkozni azon, hogy ezt a megrögzött szokást sehogysem birjuk elhagyni.

Ha a szemellenzők czélszerüek és szükségesek volnának, nem látom be, miért nem használjuk azokat a hátas lovaknál és a katonai fogatoknál is? Ez is mutatja, mennyire rabja az ember a megszokásnak, no meg a divatnak is.

Végül felemlitendőnek tartom a lovak felszerszámolásánál igen gyakran tapasztalható azt a tudatlanságot vagy hanyagságot, melynek következtében a lovak feje, illetőleg nyaka, egészen természetellenes helyzetbe jut. Igen gyakran láthatunk uri fogatokat, melyek előtt a lovak vagy be- vagy kifelé forditott fejjel büszkélkednek. Eltekintve attól, hogy a lónak ilyen abnormális testtartása cseppet sem esztetikus látvány, egyuttal szabad mozgását is rendkivül hátráltatja és neheziti. Pedig mily egyszerü és könnyü dolog a gyeplőfiókok megfelelő — rövidebbre vagy hosszabbra — csatolásával a fejnek megadni a normális állást.

Nagyvárad, 1895. junius.

Rimler Pál.

Nagyváradi kereskedelmi és iparkamara.

2765—1895. sz.

Meghivó.

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara a f. 1895. évi julius hó 3-án (szerdán) d. u. 3 órakor saját helyiségében (Kossuth Lajos utcza, kereskedelmi palota) teljes ülést tart, melyre a T. czimet ezennel van szerencsém meghivni.

Nagyváradon, 1895. junius hó 26-án.

Janky József,
elnök.

Az ülés tárgyai:

I. Elnöki jelentés.

II. Jelentés az ügyforgalomról.

III. Az időközben tartott állandó bizottsági ülések jegyzőkönyveinek felolvasása tudomás vétel czéljából.

IV. A kereskedelemügyi magy. kir. miniszter ur 25064. sz. leirata, a kamara 1894. évi zárszámadásának jóváhagyásáról.

V. U. a. 27.483. VI. B. 1895. sz. leirata, a kamara ujjáalakulására vonatkozólag.

VI. U. a. leirata, a közgazdasági monographia kiadásának megszünése tárgyában.

VII. U. a. leirata az orsz. magy. kir. statisztikai hivatal kiadványainak 1893. évi sorozatát illetőleg.

VIII. A temesvári 7. hadtest parancsnokság megkeresése a versenytárgyalások megbizottjainak megválasztása végett.

IX. Dr. Sarkadi Lajos titkár szabadság iránti kérvénye.

X. A kamarához érkezett felhivások és kérelmek.

XI. Az 1894. évről szerkesztett jelentés folytatólagos tárgyalása.

XII. A meghivók szétküldése után esetleg napirendre tüzött ügyek.

— **Sorsolás.** A XVIII-ik magy. kir. jótékonyczélu államsorsjáték junius 26-iki huzása alkalmával mindenekelőtt kihuzatott 30 sorozatszám, melynek összes, tehát 3000 nyerőszáma egyenkint 10 frtot nyernek; ezek a következők: 52 66 148 370 401 510 522 603 671 832 840 906 908 973 996 1152 1486 1589 1829 2047 2114 2156 2218 2235 2376 2408 2762 2774 2841 2877. Kihuzatott továbbá a főnyeremény 60,000 frttal sorozatszám 761—7 nyerőszámu sorsjegyé. 15,000 frtot nyert sorozatszámu 434—46 nyerőszám; 10,000 frtot sorsz. 2584—25; 5000 frtot 1701—67; 4000 frtot 1083—100; 3000 frtot 538—34; 2000—2000 frtot 300—28. és 2676—26; 1000—1000 frtot: 370—66 743—48*) 973—95*) 682—58; 500—500 frtot: 346—83 428—88 575——26 580—10 891—44 896—51 937—30 1013—51 1015—44 1093—7 1161—17 1472—55 1583—49 1743—66 1963—76 2054—88 2265—22 2290—58 2298—2 2780—74. 100—100 frtot: 98—14 121—55 203—40 234—98 251—51 388—47 489—41 557—45 882—54 1049—39 1112—21 1121—76 1171—57 1189—37 1204—85 1232—17 1243—36 1334—29 1379—59 1406—85 1412—67 1466—58 1541—22 1607—12 1666—51 1684—76 1784—34 1805—96 1819—71 1827—66 1892—69 1908—08 1926—49 2079—94 2132—78 2134—20 2136—46 2230—17 2273——84 2307—97 5441—86 2383—17 2486—18 2520—49 2524—05 2587—37 2621—82 2624—67 2786—04 és 2965— 12.

*)-gal megjelölt sorsjegyekre a fönt kimutatott összegen kivül 10—10 frtnyi nyeremény esett.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. julius 1-én.

Magyar aranyjáradék 4%	123.—
Magyar koronajáradék	99.50
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	125.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2½%	103.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	123.—
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	98.—
Italmérési jog megváltási kötvény	191.25
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	98.75
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön	158.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	147.—
Osztrák járadék papirban	101.—
Osztrák járadék ezüstben	101.—
Osztrák járadék aranyban	123.—
Osztrák korona járadék	101.—
1860. osztr. államsorsjegyek	157.—
Osztrák-magyar bankrészvény	1079.—
Magyar hitelbank részvény	491.—
Osztrák hitelintézet részvény	406.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	438.—
20 frankos arany (Napoleond'or)	959.—
Német birodalmi márka	59.48
London vista	121.35
Paris vista	48.15
20 márkás arany	11.80

SZINKÖR NAGYVÁRADON.

Nagy bérlet 60-ik szám. Páros.

III. Kis bérlet 20-ik szám Páros

Kedden, 1895. julius hó 2-án.

PARASZT BECSÜLET.

Opera. egy felvonásban.

Eztmegelőzi:

Tél apó.

Szinmü egy felvonásban.

Az előadás kezdete fél 8, vége fél 10 órakor.

Szerdán, julius hó 3-án:

MONGODIN UR FELESÉGE.

Méltgs. Gróf **Wenckheim Géza** ur mágori uradalmában eladó **tiszta magyar faju**

75 drb. tenyésztehén

idei borjukkal

125 drb 3,2 és 1 éves üsző.

Bővebb felvilágositást az uradalmi intézőség (**Pa-Mágor** u. p. **Vésztő** Békésmegye) nyujt. 172 1—6

Bor-eladás.

Gróf Stubenberg József

pinczészetéből saját termésü érmelléki borok palaczkokban, valamint hordóban eladók. Bővebb tudósitást és árjegyzéket ád a számtartói hivatal Székelyhidon (Biharm.)

(137) 27—30

Sztojkai Gyógyfürdő

(Erdély, Szolnok-Dobokamegye)

megnyittatott junius hó 15-én.

Ezen égvényes konyhasós savanyuviz kitünőnek bizonyult **heveny-, idült gyomor-** és **bélhurutban**, a légzőszervek **hurutos bántalmaiban, máj-, epe-** és **vesebajokban, gyomor-** és **belzsábában, altesti vérbőségben, aranyérben, sárgaság, epekövekben,** a **vesék** és **hugyhólyag hurutos bántalmaiban, hugykő képződéseknél** stb. A fürdő szépészeti és gyógyberendezési szempontjából a fürdő uj igazgatósága azon van, hogy a forrás legintenzivebb kezelése nagyszámu, szép és egészséges lakások berendezése, valamint minden lehető kényelem biztositása által az üdülésre vágyó és gyógyulást kereső közönség igényeinek minden tekintetben megfeleljen.

A fürdőben **ivó-, fürdő-** és **belégző** gyógymód alkalmaztatik.

Hidegvizgyógyintézet-zuhanyok.

Massage savó-szőlő kúra.

A vendéglő vezetését egy budapesti jóhirü főszakács vette át, ki magyar-franczia konyhát tart, a betegeknek orvosi utasitás és gyógyjavallat szerint főzet. — A vendégek szórakoztatására vannak: a park erdei **fényes sétányok, teke-pálya, olvasó-** és **társalgó-terem, hangversenyek, bálok,** ugyszintén **jó czigány zenekar.**

Vasuti állomás Galgó állomástól a fürdőig és viszont **társas-** és **magánkocsik** közlekednek. Társas-kocsi viteldij **személyenkint 1 frt.**

Fürdő-orvos és gyógytár helyben.

Levelek és sürgönyök a nap bármely szakában feladhatók. Minden megkeresésre utasitást és felvilágositást készséggel ad

(165) 5—10 **a fürdőigazgatóság.**

Kisbirtokosok figyelmébe.

Egy legjobb karban lévő, alig használt, teljesen felszerelt

cséplő-gép

hozzá tartozó *járgánnyal*, jutányosan eladó — esetleg *bérbeadó*.

Bővebb felvilágositással *JANKY ANTAL* Nagyváradon szolgál. 171 2—5

Lapunk számára hirdetések felvétetnek.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apácza-utcza 3. szám.

MŰVEK, FOLYÓIRATOK, HIRLAPOK, *VONALZATOK*, GAZDASÁGI NYOMTATVÁNYOK, EGYHÁZI, **KÖZSÉGI** ÉS EGYÉB HIVATALOS NYOMTATVÁNYOK, **KÖRLEVELEK**, LEVÉLBORITÉKOK,

ELVÁLLAL ÉS KÉSZIT:

IZLÉSES KIVITELBEN

mindennemü

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

LEVÉLFEJEK, **SZÁMLÁK**, FALRAGASZOK, *BÁLI MEGHIVÓK*, TÁNCZRENDEK, ÉTLAPOK, **NAPTÁRAK**, PALACZKFELIRATOK, **NÉVJEGYEK**, **GYÁSZLAPOK**, STB., A **NYOMDAI SZAKBA** VÁGÓ NYOMTATVÁNYOK KÉSZITÉSE.

(160) 2—0

EGYHÁZI NYOMTATVÁNYOK

* * * * * * * * * * * nagy raktára. * * * * * * * * * * *

Tanulók a nyomdában felvétetnek.

Szent László-nyomda-részvénytársaság Nagyváradon.